Է. ՏԱՐԻ 2042 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ՍԱՀՄԻ 4383—Հ. Տ. 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1890—Ն. Տ. 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 4 ԲԻՊԻԼ ԱԽԸՐ 1308 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՍԻ ԲԱՆ ԴՐՈՒՄԻՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ԹԵՐԹԻ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Գալաց համար Յաջկան գահկան տարեմաս	160
» » Գիշերվայ » »	80
» » Կիսամեայ	40
Դուռաբաց »	200
» » Կ.	100
Օտար երկիրներու »	50
» » Կ.	28
Դուռ դրկուած լր.	Նուիրեան վրայ 6
Խմբագրութեան »	3 նա լրատիպ

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ի Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ս. ՄԻՒՌՕՆԻ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Վաղուց փափագած իրաձ՝ տեսնել սրբազոյս Միւռոնի օրհնութեան սրբազան հանդէսը եւ ամեն հայ քրիստոնէի սրտին մօտիկ Սրբավայր սուրբ Էջմիածինը, վերջապէս կարողացայ ի կատար ածել. չնայելով պաշտօնիս առաջացրած դժուարութեան. թէեւ ուխտագնացութիւնս մի միայն տասն եւ հինգ օր տեւեց, սակայն այդ կարճ միջոցում ես կարողացայ գիտակցութեանս մէջ կենդանի կերպով մարմնացնել այն ամենը որ մանկութիւնիցս սկսած լսել եւ կարդացել էի մեր սուրբ նախնեաց ձեռակերտ այդ սրբազան տաճարի եւ հիմնարկութեան մասին.

Սեպտեմբերի 20-ին երկաթուղու գիշերուայ գնացքով ուղեւորուեցի դէպի Աղջստաֆայի կայարանը, ուր և հասայ առաւաւտեան ժամի 4-ին. երկրորդ կարգի միակ վագօնն այնչափ լցուել էր ուղեւորներով, որ ստիպուած էի տեղս նստած անշարժ մնալ մինչեւ Ազուտաֆայ. մօտս նստած էին Բագու գնացող մի երկու վաճառականներ, որ դրուատում էին Շուշուայ առաջնորդ եպիսկոպոսի սիրագործութիւնները. Ազուտաֆայ հասնելուն պէս շտապեցի դէպի փոստային կայարանը և մի ոտնայ վերցրի դէպի Դիլիջան գնացող համակարգ-օմնիբուս—համար, որովհետեւ ուղեկից չունէի. տոմսակը վերցնելուց առաջ հարցնում եմ «ստամբոստան»-ին թէ ո՞ր ժամին պէտք է ճանապարհ ընկնի համակարգը. նա պատասխանում է «ճիշտ ժամի 5-ին» և տալիս է ինձ տոմսակը, որի վրայ գրուած է թէ «կառքը ճանապարհ է ընկնում ժամի 6-ին». անիծս զուարճանում եմ այս ասիական ճշմարտախօսութեան վրայ. ժամի 5½-ին հազիւ կարողացանք համակարգը տեղից շարժել. մօտս նստած էին երկու տիկնայք և երեք աղեքանդրապոլցի վաճառականներ՝ բոլորն եւս անծանօթ ինձ. խօսում էին միայն երեք վաճառականները, մնացածներս լուռ էինք ու հետզհետէ այնպիսի մի սարսափելի փոշի բարձրացաւ անիւների տակից, որ շնչելն անգամ անկարելի դարձաւ ինձ համար, ի՞նչ թէ խօսելը. Ուզունթալայ նշանաւոր կայարանում հազիւ մի փոքր շունչ առանք և փոշիից բոլորովին սպիտակ զգեստներս թօթափեցիք. այստեղ հաւաքուել էին շրջակայ գիւղերի մի քանի քահանաներ իրանց վիճակաւոր առաջնորդին դիմաւորելու, որ նոյն օրը պէտք է անցնէր դէպի սր. Էջմիածին.

* *

Մինչեւ Քարվանսարայ գիւղի կայարանը շրջակայ բնութիւնը շատ ագռատ է, միայն տեղ տեղ ճանապարհի վրայ բարձրացող լեռների զարմանալի կազմակերպութիւնը հիացումն էր պատճառում մեզ. Քարվանսարայից սկսած բնութիւնը կենդանութիւն է ստանում. արդէն Թարսաչայից սկսում ենք բարձրանալ դէպի Դիլիջան. տեսարանը կատարեալ զուիցերական է. փոշին վերջացաւ և մեր ուղեկից վաճառականներից երկուսը, որ ինքնիգինքնին էին երեւում, սկսեցին հայերէն երգեր հընչեցնել և աւելի ուրախ տրամադրութիւն ցոյց տալ. Բնութեան ազդեցութեամբ ձեռք բերած այդ տրամադրութեան շնորհիւ նոքա սիրտ առան իրանց հետաքրքրութիւնը յայտնելու. հարցրին ով լինելս. մօտս եղած այցեատուներից մէկ մէկ տուի նոցա. կարդացին և իրանց անուններն արտասանելով սկսեցին զանազան հարցումներ տալ ինձ. Այսպիսով անցանք գեղեցկատես անտառապատ լեռների միջով և հետզհետէ բարձրանալով հասանք Դիլիջան երեկոյեան ժամի կէս. այստեղ ուղեկիցներիս հետ փոքր ինչ ճաշելով հրաժեշտ տուի նոցա եւ մի քննիչի հետ, որ ազգաւ Թուրք էր, փոստային կառքը նստելով ուղեւորուեցի դէպի Երեւան. Թուրք քննիչը Օդէսայի ուսանողներից էր եւ բաւականին լաւ հայերէն էր խօսում. սորա խօսակցութիւնն ինձ յիշեցնում էր այն բազմաթիւ հայ ուսանողներին, որոնք երկու միտք չեն կարողանում արտայայտել իրանց մայրենի լեզուով. Դիլիջանից մինչեւ Սիմէօնովկայ անդադար բարձրանում ենք օձապտոյտ ճանապարհներով, որ բաւականին նմանութիւն ունի ռազմա-վիրական ճանապարհի հետ. լեռներն անտառապատ են եւ գոյնզգոյն զգեստաւորուած, ասեղնաւոր ծառերը դեռ եւս կանաչ, իսկ տերեւաւորները կարմրին են տալիս. Սիմէօնովկայ եւ Ելէնովկայ կայարանների մէջ եղած տարածութեան մէջ երկար ու մէկ ձգուած է Սեւանայ լիճը իր կզզիով եւ վանքով, ուր ապաշխարհում են հայ յանցաւոր հոգեւորականները. Ելէնովկայում գիշերելով՝ առաւօտեան վաղ յուղի ընկանք դէպի Երեւան. ահա՛ եւ ակզարդ Մասիս—Արարատը փայլում է հեռուից.

Երեւայ նոյնպէս բազմաքանակ կանաչ այգիների մէջ թագնուած պատմական քաղաքեանը, որի գոգանքը բանաստեղծը պատրաստել է «Քանաքեռ բարձր տեղ ա. միջի ջուրը հիւանդի դեղ ա՝...» խօսքերով. Մի փոքր եւս առաջ անցնելով իջնում ենք դէպի ցած, ուր փռուած է Երեւանը կատարեալ ասիական տեսքով. ամրողջ քաղաքը շրջապատուած է այգիներով. տները համարեա թէ բոլորն եւս ծածկուած են հողի կտուրներով. կէսօրին քաղաք հասնելով՝ անմիջապէս հրաժեշտ տուի ուղեկիցս եւ մի կառք վարձելով շտապեցի դէպի սուրբ Էջմիածին, որպէս զի վաղը առաւօտեան ներկայ գտնուիմ եպիսկոպոսների ձեռնադրութեան հանդիսին. որի համար եւ այդչափ շտապել էի ճանապարհին.

* *

Ժամուկէսից յետոյ արդէն Վաղարշապատ էի. սուրբ Էջմիածնի կաթողիկէն, սրբոց Գայիանէի, Հռիփսիմէի եւ Շողակաթի վանքերն երեւացին. ամրողջ եկեղեցական պատմութիւնը ներկայացաւ աչքիս առաջ. Թոսրով, Անակ, սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ, Տրդատ, սուրբ Կուսանք, քրիստոնէական հաստատակամութիւն, շարչարանք, հալածանք, բարոյական յաղթութիւն և այլ անձինք ու գաղափարներ կենդանի կերպով նկարուեցան քրիստոնէի գիտակցութեանս մէջ. Սուրբ Էջմիածին, ո՜րպիսի սրբազան նշանակութիւն ունի այս միակ բառը միլիոնաւոր հայ ժողովրդի համար. սուրբ Էջմիածինը տասնեակ դարերի ընթացքում հայութեան կրօնական կեւտրոնն է եղել, է այժմ ևս և կը լինի. ո՞ր ճշմարիտ հայը չի բաղձացել տեսնել իւր ազգի թանկագին սրբութեան այս կենտրոնը. ո՞ր ճշմարիտ սիրտը չի ցանկացել, երբ անյաղող լուրեր է լսել սուրբ Էջմիածնից, ո՞ր ինքնաճանաչ հայը չի ուրախացել և հրճուել երբ տեսել է իւր և իւր համայն եղբայրների ամենաթանկագին սրբութեան այս կենտրոնատեղին սուրբ դրութեան մէջ. Միթէ՞ նա սրտով և զգացմունքով հայ է ով անուանարկում է այս սրբազան վայրի գաղափարը, միթէ՞ հչմարիտ սրտով և զգացմունքով քրիստոնեան կարող է մոռանալ տասնեակ դարերի այն բոլոր սրբազան աւանդութիւնները, որ կապակցուած են Եղէլ Ս. Էջմիածին գաղափարի հետ. ո՛չ, այդպիսիները միայն անունով են հայ, դոցա սիրտը կապուած չէ հայութեան հետ և չէ տրոփում քրիստոնէական սրբութեանց համար. եթէ Ս. Էջմիածնում ձախորդ հանգամանքների շնորհիւ այս կամ այն թերութիւնն է նկատուել իւրաքանչիւր հայի պարտաւորութիւնն է դորա վրայ ուշադրութիւն դարձնել. սակայն Էջմիածնի գաղափարն անուանարկելը մահացու մեղք է հայի համար. ով այդ անում է. անուանարկում է իւր քրիստոնէութեան ամբողջ անցեալը. Ահա՛ այսպիսի խորհրդածութեամբ միտքս զբաղուած մօտեցայ երջանկայիշատակ Գէորգ Դ. հայրապետի հիմնարկած գպրոցի, ճեմարանի, շինութեանը, իմայ կառքից եւ մտայ ճեմարանի բակը. ընդարձակ ծառաստանի բակով շրջապատուած քարեայ շինութիւնը արտաքուստ բաւական լաւ տպաւորութիւն է թողնում դիտողի վրայ. Աշակերտներն ազատ շրջում էին բակում, մօտեցայ սարկաւագ վերակացուին եւ խնդրեցի յայտնել ինձ ճեմարանի ուսուցիչ պ. Բ.-ի հասցեն. հէնց այդ տեղից մատնացոյց արին ինձ նորա բնակարանը եւ երկու բոպէից արդէն պ. Բ.-ի, ընկերակցիս, սենեակումն էի. սովորական ողջոյններից, բարեւներից ու հարցերից յետոյ չուտով խօսքն անցաւ սուրբ Էջմիածնում եւ ճեմարանում տիրող հանգամանքներին, որոնց մասին խօսելը թողնում ենք մի այլ անգամուայ համար.

* *

Միւս օրն կիրակէ առաւաւտեան շտապեցի ներկայ գտանուել սուրբ պատարագին. «Տրդատայ» կոչուած դռներով մտնելով վանքի հողաշէն պարսպով պատած նախագաւիթը, այնտեղից անցայ վանքի բակը. Մուտքի ուղղակի դիմացը կանգնած է սուրբ տաճարի շէնքը, աջ թեւի վրայ վեհարանն ու սեղանատունը, իսկ ձախ թեւի վրայ միաբանից կամարակապ մուտք ունեցող սենեակներն. բակում եղած շինութեանց արտաքին պատերը սպիտակ գոյնով են ներկուած. Առաջին անգամ հարկաւ բոլոր ուշադրութիւնս կենտրոնացի մեր նախնեաց դարաւոր սրբութեան, մայր տաճարի շինութեան վրայ. սիրտս ցաւեց այդ տեսարանից, ամո՜թ, հազար ամոթ մեզ. այսպիսի դրութեան մէջ պէտք է լինի միլիոնաւոր ժողովրդի պարծանքը, սրբութիւնն ու գոյութեան հիմնաքարը. մե՞նք ենք պարծենում մեր կրօնասիրութեամբ, եկեղեցասիրութեամբ և կրօնային աւանդներով ու կրօնասիրութեամբ ուրիշների առաջ. ո՞ւր է մեր ինքնամոռացութեան զգացմունքն ու արժանաւորութիւնը. չորս-հինգ միլիոն ժողովրդի հայ եկեղեցին կանգնած է անշուք, պատերը կարկատուած, քարերը փոփոխուած, գմբէթները կարմիր ներկած, ներքուստ հիասքանչ քանդակագործութիւնը խանդարուած և սպիտակած, կողքի դռները փոքր.... Չորս-հինգ միլիոն ժողովրդի կրօնական պետի մայր աթոռի բնակավայրը՝ անշուք, ամենահասարակ շինութիւն, որի մօտ մեր թեմական առաջնորդների տները չքեղ պալատներ կարող են համարուել. Այս է մեր ժողովրդի հոչակուած բարեգործութիւնը. Սակայն թողնենք այս տխուր մտքերը, պատարագի ժամանակն է. Սուրբ Իշման տեղ առաջ գլուխս խոնարհածկանգնած եմ և լսում Ս. սեղանի վերայից ողջոյնս տուք միմեանց, եւ աչխարհիս զանազան ծայրերից եկած հայ եղբայրներն ողջունում են միմեանց սրտով և հոգւով. այստեղ ահա՛ պայծառ կերպով տեսնում են նոքա, որ նոցա թէեւ ցամաքով, ծովով և ովկիանոսով բաժանուած, բայց միացնող մի կապ կայ և այդ կապն է մեր եկեղեցին. հայ մարդն այժմ ուրիշ ի՛նչ տեղ կարող է տեսնել ու ողջունել իւր հիւդկաստանցի, մոլդաւացի, ռուսաստանցի, տաճկաստանցի, բուլղարացի, ռումինիացի, պարսկաստանցի և աչխարհիս ամեն կողմերից եկած եղբօրը, ո՛չ մի տեղ, բացի իւր տեղեցու գրկում, ուր նա վերաթեւած զգացմունքով, ձեռքը սրտին դրած՝ հանդիսաւոր կերպով ասում է իւր կողքին կանգնած եղբօրը «ողջոյն ընդ քեզ» այնպիսի մի զողդողանքն ձայնով, որ արտայայտում է բերկրութիւն, կրօնական զգացմունք.

* *

Պատարագը վերջացաւ, նայեցի չուրջս. մեկեղեցին լիքն էր ժողովրդով. շատերն եւս ինձ պէս կարծելով թէ այսօր եպիսկոպոսների ձեռնադրութիւն պէտք է լինի, շտապել էին ներկայ լինել. սակայն յայտնուեցաւ. որ ձեռնադրութիւն չկայ տաճկահայ եպիսկոպոսաց և վարդապետների չգալու պատճառով և յայտնի էլ չէ թէ երբ կ'լինի. Նոյն իսկ Երեւանից շատերն եկեր էին այդ հանդէսը տեսնելու. այս էր ահա՛ պատճառն որ միւռոնօրհնէքից դեռ եւս ութ օր առաջ սուրբ Էջմիածնի տաճարը լիքն էր ուխտաւորներով. ներկայ եղողների մէջ աչքի էին ընկնում թիֆլիզից եկած վարժուհիներն, ուսուցիչներն ու այլ ընտանիքներ. Այդ ցանկանում է սուրբ Էջմիածնի տաճարում պատարագիչ եկեղեցականին տեսնել. պէտք է չուտ եկեղեցի ներս մտնել և ամենից առաջ կանգնել, ապա թէ ոչ չի կարող տեսնել՝ թէ ի՞նչ է կատարուում սր. բեմի վրայ, վասն զի սր. Իշման տեղի առանձին շինութիւնն որ ուղղակի տաճարի մէջ տեղն է կառուցուած և հատ սիւների առաջ շինուած երկու հայրապետական բազմոցները խանգարում են եւ բեմը համարեա՝ թէ չէ երեւում. խօսքս գլխաւոր բեմի մասին է, որովհետեւ միւս երկու բեմերը գտանւում են միմեանց դիմաց՝ Իշման տեղի աջ և ձախ կողմում, Տաճարի սիւնակամարները նկարուած են գեղեցիկ ճաշակով, սակայն ափսոս որ մեծ մասամբ արդէն փչացել եւ փշանում են. Տաճարի գլխաւոր մուտքի վրայ կառուցուած զանգակատունը գեղեցիկ ճարտարապետական կերտուած է և ունի հայկական ճաշակով կազմուած քանդակագործութիւն. եթէ ամրողջ եկեղեցին նոյն ճաշակով լինէր շինուած, ամեն մի Եւրոպացի այցելուի հրճուանք կը պատճառէր իւր գեղեցկութեամբ և ճարտարապետական արուեստով. Տաճարից դուրս գալով և վեհարանի առաջից ու սեղանատան մուտքի առաջից անցնելով՝ մոտանք Ղազարապատի բակը, որ նման է մի քարվանսարայի. ընդարձակ բակի չուրջը շինուած են երկյարկանի տներ վանքի հիւրերի և ուխտաւորների համար. բակի մէջ շինուած փոքր աւազանի միջով եռում էր ջրի նման մի բան, որ մաքուր չէր. Ղազարապատից դուրս գալով անցանք դէպի Ներսէս Ե. երջանկայիշատակ կաթուղիկոսի շինել տուած լիճը, որ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց մեզ վրայ. դա իսկապէս մեծ, մաքուր և փառաւոր աւազան է սրբատաշ քարերից շինուած, որի երկարութիւնը եթէ չենք սխալւում 80 սաժէն, իսկ լայնութիւնը 30 սաժէն է. աւազանը լցուած էր մաքուր ջրով. աւազանի չուրջը տնկուած են միմեանց սրտով և հոգւով. այստեղ ահա՛ պայծառ կերպով տեսնում են նոքա, որ նոցա թէեւ ցամաքով, ծովով և ովկիանոսով բաժանուած, բայց միացնող մի կապ կայ և այդ կապն է մեր եկեղեցին. հայ մարդն այժմ ուրիշ ի՛նչ տեղ կարող է տեսնել ու ողջունել իւր հիւդկաստանցի, մոլդաւացի, ռուսաստանցի, տաճկաստանցի, բուլղարացի, ռումինիացի, պարսկաստանցի և աչխարհիս ամեն կողմերից եկած եղբօրը, ո՛չ մի տեղ, բացի իւր տեղեցու գրկում, ուր նա վերաթեւած զգացմունքով, ձեռքը սրտին դրած՝ հանդիսաւոր կերպով ասում է իւր կողքին կանգնած եղբօրը «ողջոյն ընդ քեզ» այնպիսի մի զողդողանքն ձայնով, որ արտայայտում է բերկրութիւն, կրօնական զգացմունք.

* *

Պատարագը վերջացաւ, նայեցի չուրջս. մեկեղեցին լիքն էր ժողովրդով. շատերն եւս ինձ պէս կարծելով թէ այսօր եպիսկոպոսների ձեռնադրութիւն պէտք է լինի, շտապել էին ներկայ լինել. սակայն յայտնուեցաւ. որ ձեռնադրութիւն չկայ տաճկահայ եպիսկոպոսաց և վարդապետների չգալու պատճառով և յայտնի էլ չէ թէ երբ կ'լինի. Նոյն իսկ Երեւանից շատերն եկեր էին այդ հանդէսը տեսնելու. այս էր ահա՛ պատճառն որ միւռոնօրհնէքից դեռ եւս ութ օր առաջ սուրբ Էջմիածնի տաճարը լիքն էր ուխտաւորներով. ներկայ եղողների մէջ աչքի էին ընկնում թիֆլիզից եկած վարժուհիներն, ուսուցիչներն ու այլ ընտանիքներ. Այդ ցանկանում է սուրբ Էջմիածնի տաճարում պատարագիչ եկեղեցականին տեսնել. պէտք է չուտ եկեղեցի ներս մտնել և ամենից առաջ կանգնել, ապա թէ ոչ չի կարող տեսնել՝ թէ ի՞նչ է կատարուում սր. բեմի վրայ, վասն զի սր. Իշման տեղի առանձին շինութիւնն որ ուղղակի տաճարի մէջ տեղն է կառուցուած և հատ սիւների առաջ շինուած երկու հայրապետական բազմոցները խանգարում են եւ բեմը համարեա՝ թէ չէ երեւում. խօսքս գլխաւոր բեմի մասին է, որովհետեւ միւս երկու բեմերը գտանւում են միմեանց դիմաց՝ Իշման տեղի աջ և ձախ կողմում, Տաճարի սիւնակամարները նկարուած են գեղեցիկ ճաշակով, սակայն ափսոս որ մեծ մասամբ արդէն փչացել եւ փշանում են. Տաճարի գլխաւոր մուտքի վրայ կառուցուած զանգակատունը գեղեցիկ ճարտարապետական կերտուած է և ունի հայկական ճաշակով կազմուած քանդակագործութիւն. եթէ ամրողջ եկեղեցին նոյն ճաշակով լինէր շինուած, ամեն մի Եւրոպացի այցելուի հրճուանք կը պատճառէր իւր գեղեցկութեամբ և ճարտարապետական արուեստով. Տաճարից դուրս գալով և վեհարանի առաջից ու սեղանատան մուտքի առաջից անցնելով՝ մոտանք Ղազարապատի բակը, որ նման է մի քարվանսարայի. ընդարձակ բակի չուրջը շինուած են երկյարկանի տներ վանքի հիւրերի և ուխտաւորների համար. բակի մէջ շինուած փոքր աւազանի միջով եռում էր ջրի նման մի բան, որ մաքուր չէր. Ղազարապատից դուրս գալով անցանք դէպի Ներսէս Ե. երջանկայիշատակ կաթուղիկոսի շինել տուած լիճը, որ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց մեզ վրայ. դա իսկապէս մեծ, մաքուր և փառաւոր աւազան է սրբատաշ քարերից շինուած, որի երկարութիւնը եթէ չենք սխալւում 80 սաժէն, իսկ լայնութիւնը 30 սաժէն է. աւազանը լցուած էր մաքուր ջրով. աւազանի չուրջը տնկուած են սուուերախիտ ծառեր. լաւ զրօսավայր լինելու ամեն յատկութիւններն ունի այդ տեղը. Լճից ոչ հեռու է նաև Ներսիսի տնկել տուած անտառը. Այդտեղից անցանք դէպի սր. Գայանէի վանքը, որի գաւիթում ամփոփուած են բազմաթիւ կաթուղիկոսների երկրային մնացորդները (1). վանքի մէջ, սր. սեղանի տակ գտնուած մի փոքրիկ խորանում ցոյց է տրւում սր. Գայանէ կոյսի գերեզմանը. այդ խորանի մուտքը բեմի ձախակողմեան խորանի միջից է և մի այնպիսի նեղ անցք է, որ մի մարդ գլուխը ոտքերին կոցրած հազիւ կարողանում է անցնել. նոյն երեւոյթը տեսանք մենք նաև սր. Հռիփսիմէի վանքում. միթէ՞ աւելի վայելուչ չէր լինի, եթէ ամեն ոք առանց գլուխը քարին խփելու կարողանար մերձենալ բարոյական կանանց խղէալը ներկայացնող այդ սուրբ կուսանց փշրանքներին. մուտքերը պէտք է մի փոքր ընդարձակել, ինչպէս որ արուած է Օշական գիւղում սր. Մեսրոպի գերեզմանն ամփոփող խորանում. Սուրբ Գայանէի, Հռիփսիմէի և Շողակաթի վանքերում նստած են մի մի վանական վարդապետներ.

* *

Կրկին վերադառնալով վանքը՝ անցանք սր. տաճարին կցուած թանգարանի դիմացի դռնով դէպի պարապատ բակն, ուր կանգնած է Մակար Վեհափառ կաթուղիկոսի չինել տուած ընդարձակ եւ սրբատաշ քարից կառուցած գեղեցիկ տարպարանը. այդտեղից մտանք ճեմարանի բակը, գիտցինք դպրոցի դասարաններն ու լսարանները, սակայն ամենից փառաւորն է աշակերտների ննջարանը. այդ ընդարձակ լայն և յարմար շինութեան մէջ՝ շնչելով այն բազմականակ մահճակալներին, որ միմեանցից բաւական հեռաւորութեամբ կարգով դարսուած էին, օդը չատ մաքուր և թարմ էր. Մի քանի հոգ գիւղացի կանայք, որ մեզ հետ միասին ներս էին մտնել ճեմարանն և ննջարանը տեսնելու, անդադար օրհնում էին աշակերտներին ու ուսուցիչներին, այնչափ գրաւուել էին նոքա իրանց տեսածով.

Այս բոլորը տեսնելուց յետոյ մեզ չատ բան չէր մնում այլ եւս տեսնելու՝ բացի թանգարանից և մատենադարանից. մի ամրողջ չաթթի ժամանակ կար, ի՞նչ պէտք էր արած. վանքի ներքին դրութիւնն ուսումնասիրել և միաբանների կեանքին մտիկ ծանօթանալ այժմ կարելի չէր. ամեն ոք զբաղուած էր իւր պաշտօնով, հիւրեր ընդունելով, հեռի տեղերից եկած բարեկամներով և այլն. ուստի փոխանակ մի ամրողջ չաթթի Վաղարշապատում նստելու, ընդունեցի մեծ. տիկին Տ. Ց.-ի հրաւէրն ու երկուշաբթի ձիով ուղեւորուեցի դէպի Աշտարակ՝ այնտեղից Մղոնի. Ցանկանալով, Աղամասալանք, Փարպի և օշական այցելելու մտադրութեամբ.

* *

Պատմական Աշտարակը, Ներսէս Ե.-ի ծննդավայրն, հեռուից արդէն գեղեցիկ տեսարան է ներկայացնում իւր բազմաքանակ գեղեցիկ այգիներով. քարքարոտ ճանապարհը լցուած էր քուրդերի քոչեր-ով, որոնք սարից գալան էին իջնում՝ պատատնում էին նաեւ գնչուների խմբեր, որ մարդ տեսնելուն պէս խոյսն ողորմութիւն են խնդրում. ուրեկից վարժուհիներս հետ ի միասին պտտեցանք այդ գնչուների խմբից մէկ մանկան տարօրինակ պարն ու երաժշտութիւնը լսելու. հազիւ 7 տարեկան մի մանուկ մտեցաւ կառքին, սկսեց պարել և բերանով մի այնպիսի բուն ասիական ու վայրենի ձայներ արձակել ու դէմքի ծամածռութիւններ անել, որ այն կարելի էր չը ծիծաղել. չը նայելով որ ամենքս մի մի բան տուինք, որ լուէ և հեռանայ, սակայն երեխան—գուցէ մոր հրամանով—վազում էր կառքի եռեւից իւր երաժշտութեամբ հանդերձ, չը վախենալով նոյն իսկ մորանից սպառնանքից. ստիպուեցանք կառքը նորից կանգնեցնել և կրկին անգամ նոցան մի բան տալ, որպէս զի ազատուինք նորա ձեռքից.

Աշտարակ գիւղում գիշերելով՝ միւս օրն առաւաւտեան ձիով ուղեւորուեցինք դէպի Մղոնու վանքը. Մղոնին յայտնի ուխտատեղի է ամբողջ շրջակայ գիւղերի համար. շաբաթ օրի նորա տօնի օրն է. ուստի արդէն այսօրուանից ուխտաւորներ և վաճառականներ էին եկել. մեր ուխտատեղիները մի տեսակ տօնավաճառանոցներ են, ուր կարելի է գտնել մօտակայքում արտադրած բոլոր իրեղէնների տեսակները. Վանահայր վարդապետը զբաղուած էր վանքին կից երկյարկանի սենեակների շինութեամբ, իսկ վանքի մէջ կար մէկ ուրիշ սուրբ Էջմիածնից ուղարկուած վարդապետ. վանքը շրջապատուած էր բազմաթիւ արձանագրութիւններով. Այստեղից ուղեւորուեցինք դէպի Յովհաննու վանքը և ճշմարիտ հոգեկան վայելչութիւն զգացինք այս վանքի շինութեան ճարտարապետութեամբ. պատերի և բազմաթիւ խաչերի քանդակագործութիւնն այնչափ նուրբ և գեղեցիկ է, որ պատիւ կարող է բերել մեր դարու նոյն իսկ նշանաւոր քանդակագործներին. Ափսո՜ս որ տաճարը կիսակործան դրութեան մէջ է. վանքը վանահայր չունի, այլ գիւղի քահանան է նայողը. Յովհաննու վանքից քարքարոտ ճանապարհների միջով ուղեւորուեցինք դէպի Աղամասալանք (սուրբ Սիոն). գիւղը թրքաբնակ է եւ միայն մի քանի տուն հայեր կան. վանքը յանձնուած է մի աչխարհական պահապանի հոգացողութեանը և համեմատելով Յովհաննու վանքի հետ՝ անշուք է. Դէպի Աղամասալանք տանող ճանապարհը անցնում էր մի անդնդային ձորի միջով, ուր երեւում էին բազմաթիւ գետնափոր այրեր. ուղեկից աչխարհացու ասելով այդ այրերից մէկի մէջ փորուած է մի ամրողջ եկեղեցի. Թողնելք ապառաժոտ ճանապարհը և վերադարձանք Ալիքասանդրապոլից դէպի Երեւան տանող կառուղիով. ճանապարհին պատահում էին բազմաթիւ էջմիածին գնացող ուխտաւորներ սայլերով ու փուրգոններով. Արդէն մութն էր, երբ հասանք Աշտարակ.

(Ա.)

«ՎԵՐԵԼՔ ՑԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփոխանոյ արեւելասէր անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի հայաստանի գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն եւրելն, և այցելութիւնն յէջմիածին.—Հեղինակ՝ Պ. ՃԷՅՄՍ ԲՐԱՅՍ. Թարգմանիչ՝ Գ. Ց. Բարգեան. Գին 4 դրուշ. Պատատելան ընտիր տպագրութիւն.

Կեդրոնատեղի՝ Զարդարեան Գրատուն

---

(1) Սուրբ Գայանէի բակում մի թաղուած նաեւ հանգուցեալ Ստեփ. Պալասանեանը.

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Ե

ԽՐԱՏՆԵՐԸ

Վայրկեան մը վերջը, Պ. տը Լասէրի յուզումն հանդարտեցաւ և նորէն նստարանին վրայ նստաւ.

—Կիկեօմ, ըսաւ, ահաւելի բաներ ըսիր ինձ դուռ. սիրաս նոր վէրք մըն ալ առաւ. սակայն, շնորհակալ եմ քեզ որ այդպէս համարձակութեամբ խօսեցար. Դուն իմ լաւագոյն, իմ միակ բարեկամս ես. Կիկեօմ, իրաւունք ունիս, ես չեմ հասկցեր աղջկանս նկատմամբ ունեցած պարտակցութիւններս. Աչքերս գոցեր էի. կոյր էի. Օհօռը միշտ տղայ մը կը նկատէի. Օ՜հ, այո՛, խստութեամբ խօսեցար ինձ, բայց ինչ որ ըսիր իրաւացի է. Շատ ուշ, աւա՜ղ, կը տեսնեմ ու կը հասկնամ. Կիկեօմ, մարդատեաց եղած եմ ես. կը կարծես որ զղուած եմ ընկերութենէն, ո՛չ, մարդատեաց եղած եմ ինքզինքս. Ամենէն տառապած եմ. Սակայն պէտք է որ բան մը ընեմ իմ պաշտելի աղջկանս համար. հիմա միակ բարիքն է այն որ կը կապէ զիս կենաց. Ապո՜ւէշ, ապո՜ւէշ.

Եւ իմ յանցանքո՛վս... Ահաւելի՜ բան է այս.

Արցունքի խոշոր կաթիլներ իր աչքերէն դուրս նետուեցան.

—Բայց ինձ ըսիր որ կարելի է զայն բուժել, շարունակեց. Ա՜հ, պատրաստ եմ իմ միլիոններս տալու իմ զաւակս ազատողին. Պէտք է որ նշանաւոր բժշկի՛ մը յանձնեմ զայն. եթէ պէտք է, պիտի ամէն ճիգ ընեմ իրմէ վեց ամիս, տարի մը հեռու մնալու.

—Կարծեմ թէ, արդարեւ, Օհօռի օգուտին համար, պէտք պիտի ըլլայ որ բաժնուիս անկից ժամանակ մը, պատասխանեց Պ. վան Օսէն. Շատ կը սիրես աղջիկդ, խեղճ բարեկամս, և անոր վրայ ազդեցութիւն մը կը բանեցնես որ վախնամ թէ անոր բուժումը դժուարին կացուցանէ, եթէ ոչ անկարելի.

—Կը զգամ թէ սիրաս կը խորտակուի երբ այդ բաժանման վրայ կը մտածեմ. բայց պիտի ընեմ այդ զոհողութիւնը.

—Պիտի կրնա՞ս.

—Այո.

—Լաւ. Երէկ, մինչեւ իրիկուն, լաւագոյն ու ամենէն գործական միջոցը փնտռեցի այս չարիքը դարմանելու համար.

—Գտա՞ր.

—Այո.

—Ինչպէս կրնամ ազատիլ անոր գազափարը, միթէ՞ հչմարիտ սրտով և զգացմունքով քրիստոնեան կարող է մոռանալ տասնեակ դարերի այն բոլոր սրբազան աւանդութիւնները, որ կապակցուած են Եղէլ Ս. Էջմիածին գաղափարի հետ. ո՛չ, այդպիսիները միայն անունով են հայ, դոցա սիրտը կապուած չէ հայութեան հետ և չէ տրոփում քրիստոնէական սրբութեանց համար. եթէ Ս. Էջմիածնում ձախորդ հանգամանքների շնորհիւ այս կամ այն թերութիւնն է նկատուել իւրաքանչիւր հայի պարտաւորութիւնն է դորա վրայ ուշադրութիւն դարձնել. սակայն Էջմիածնի գաղափարն անուանարկելը մահացու մեղք է հայի համար. ով այդ անում է. անուանարկում է իւր քրիստոնէութեան ամբողջ անցեալը. Ահա՛ այսպիսի խորհրդածութեամբ միտքս զբաղուած մօտեցայ երջանկայիշատակ Գէորգ Դ. հայրապետի հիմնարկած գպրոցի, ճեմարանի, շինութեանը, իմայ կառքից եւ մտայ ճեմարանի բակը. ընդարձակ ծառաստանի բակով շրջապատուած քարեայ շինութիւնը արտաքուստ բաւական լաւ տպաւորութիւն է թողնում դիտողի վրայ. Աշակերտներն ազատ շրջում էին բակում, մօտեցայ սարկաւագ վերակացուին եւ խնդրեցի յայտնել ինձ ճեմարանի ուսուցիչ պ. Բ.-ի հասցեն. հէնց այդ տեղից մատնացոյց արին ինձ նորա բնակարանը եւ երկու բոպէից արդէն պ. Բ.-ի, ընկերակցիս, սենեակումն էի. սովորական ողջոյններից, բարեւներից ու հարցերից յետոյ չուտով խօսքն անցաւ սուրբ Էջմիածնում եւ ճեմարանում տիրող հանգամանքներին, որոնց մասին խօսելը թողնում ենք մի այլ անգամուայ համար.

* *

Միւս օրն կիրակէ առաւաւտեան շտապեցի ներկայ գտանուել սուրբ պատարագին. «Տրդատայ» կոչուած դռներով մտնելով վանքի հողաշէն պարսպով պատած նախագաւիթը, այնտեղից անցայ վանքի բակը. Մուտքի ուղղակի դիմացը կանգնած է սուրբ տաճարի շէնքը, աջ թեւի վրայ վեհարանն ու սեղանատունը, իսկ ձախ թեւի վրայ միաբանից կամարակապ մուտք ունեցող սենեակներն. բ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԻՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ստոյգ է թէ Պելժիոյ Լէոփոլտ թագաւորն ի Պերլին գտնուած պահուն գերման կառավարութեան հետ զինուորական պայմանագիր մը կնքեր է, որուն համեմատ ֆրանքֆէկերմանական նոր պատերազմի մը մէջ գերման բանակը պելժիական հողէն անցնելու և պելժիական ամրութիւնները գրաւելով Ֆրանսացւոց դէմ պաշտպանելու պիտի արտօնուի եղեր։ — Այս է այժմ օրուան հետաքրքրաշարժ խնդիրներէն մին, որ Պելժիոյ մէջ սաստկապէս կը զբաղեցնէ հանրային կարծիքը։ Կաթոլիկ և հակաքրանական կուսակցութիւնը գոհ է այսպիսի դաշնակցութենէ մը գերմանական հզօր Տէրութեան հետ, թէպէտ Գերմանիա բողոքական Տէրութիւն մը լլնի, մինչ ազատասէր և ֆրանսամիտ կուսակցութիւնն հակառակ է գերմանական դաշնակցութեան մը, որ անշուշտ Ֆրանսայի դէմ կ'ուղղուի։ Այսպիսի դաշնակցութեան մը նկատմամբ Համբուրկի կառավարական թերթին անցեալ աւուր ծանուցումը կը հաստատեն պելժ լրագրիք ոմանք։ բայց դժուար է հաւատալ թէ Լէոփոլտ թագաւորին նման սահմանադրական խղճամիտ վեհապետ մը իւր ազգին մէջ դժուութիւն ձգող քաղաքական կարգադրութիւն մ'ըրած լլնի, առանց վստահ լլնելու թէ հանրային կարծիքը պիտի վաւերացնէ իւր գործ։

—Նափոլիի մէջ ափրիկեան գաղթային ընկերութիւն մը կը կազմուի՝ իտալացի գաղթականներն ուղղելու համար դէպ ի բնակելի կողմերն Ափրիկէի։

—Պ. Սթէնլի որոշեց սպանեալ Պարթլոթի հաղարապետի արաբքներուն նկատմամբ իւր յայտնութիւններն անգլ. դատարանի մը դնահատութեան ներկայացնել, դատ բանալով հանդուցեալին եղբօր՝ Պ. Ուոլթըր Պարթլոթի դէմ։ Պ. Սթէնլի իրեն փաստաբան կարգեց զՍր Զարլզ Ռըսէլ, համբաւաւոր փաստաբան Պ. Փառնէլի Թ-ոյէի դէմ դատին մէջ։ Այս Պ. Սթէնլիի և Պարթլոթի խնդիրն տարօրինակ սրտայուզութիւն մը պատճառեց Անգլիոյ մէջ, որովհետեւ Պարթլոթ հաղարապետին և իւր օգնական Պ. Ճէյմսընի վերագրեալ խժդժական արարք՝ Թ-ոյէի յայտարարութեամբ՝ նոյն իսկ անգլիական ազգին քաղաքակրթական համբաւոյն արատ բերող բաներ են։ (Ուրիշ պատմութեան մը նայելով, նոյն ինքն Պ. Ուոլթըր Պարթլոթ, իւր դժբախտ եղբօր պատիւը պաշտպանելու համար, դատ կը բանայ Պ. Սթէնլիի դէմ, որ սիրով կ'ընդունի խնդիրը դատական քննութեան ներկայացնելու պահանջումն։ Այս երկրորդ պատմութիւնն աւելի հաւանական է։)

—Մակեդոնացի Սերպեր բարեգործական ընկերութիւն մը կազմեցին, որոյ կանոնագիրը պիտի մատուցանեն Պելկրատի Օսմ. Վսեմ. դեսպանին, որուն պիտի առաջարկեն պատուոյ նախագահութիւն, ազաչելով որ Վեհ. Սուլթանէն խնդրէ իւր հայրական բարեսէր հովանաւորութեան ներքև առնուլ այս հաստատութիւն։ Ընկերութեան նախագահը Դպրոցական Լէյնցի է։ գերնախագահը Մանասթիրցի։ առաջին քարտուղարն Իփէքցի է, երկրորդ քարտուղարն Օհրիտացի։ առաջին դանձապետը Դպրոցական Լէյնցի է, եւ երկրորդ դանձապետը Գրուչեւացի։

—Թէհրանի անգլ. դեսպան Սըր Հէնրի Տրըմ. Ուոլֆ, որ իւր կրած ծանր հիւանդութեան հետեւանօք դեսպանական պաշտօնը շարունակելու անկարող կը գտնուի, առջի կիւրակի օր Վեհ. Շահին ներկայանալով իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Ն. Վեհափառութիւն իւր ականակուռ կենդանագիրը նուիրեց այս առթիւ, խրախուսելով յայտնելով այն անգլ. բժշկին որ ցայս վայր դարմանած էր զն. Վսեմութիւն, և որ այժմ հրաժարեալ դեսպանին հետ Անգլիա կը վերադառնայ։ Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան պահակ շղթանաւը Պաթումէ պիտի առնու զՍրբ Հէնրի Տրըմ. Ուոլֆ։

—Անցեալ օր ծանուցինք թէ Վեհ. Շահն 15,000 անգլ. ոսկւոյ արժողութեամբ բաժնեթուղթ գնած է «Պարսկաստանի ծխախոտի Ընկերութենէն», որ անգլ. դրամագլխով կազմուած է։ Այս ընկերութիւն Պարսկաստանի մէջ ծխախոտի վաճառականութեան մենաշնորհը պիտի ունենայ։ Դրամագլուխն է 650,000 անգլ. ոսկի, բաժնուած 64,740 սովորական բաժնեթուղթերու, հատը 10ական անգլ. ոսկւոյ, և 2,600 հատ հիմնադրաց բաժիններու, հատը մէկ մէկ ոսկւոյ։ «Արեւելեան մենաշնորհաց Ընկերակցութիւն», (անգլիական սեղանաւորական մարմին մը,) որ կը վաճառէ զայս մենաշնորհ, իրեն կը պահէ սովորական բաժիններէն 21,580 հատն և հիմնադրաց բաժիններուն ամբողջը։ Կը գուշակուի թէ ծխախոտի վրայ այս գործ շահաւոր արդիւնք պիտի տայ, քանի որ ծխախոտի թէ՛ արտադրութիւնն և թէ սպառումը մեծաքանակ են Պարսկաստանի մէջ։

—Լորտ Սալզպըրի Նորընտիր Լորտ Քաղաքապետի հացկերոյթին առթիւ իւր բաժակաճառին մէջ, զոր հեռագիրը ծանոյց, բարեգէպ դիտողութիւն մ'ըրաւ։ Առաջներն, ըսաւ, ազգերը կը վիճէին մեծամեծ սկզբունքներու անուամբ։ Իսկ ժամ դարուս այս վերջին տասնամեկին մէջ, միջազգային վէճերու առարկայք գործնական համեստ խնդիրներ են։ Մաքսերու խնդիրն օրուան խնդրոց ծանրագոյնն է։ Հոգի խնդիրն Ամերիկան Եւրոպիոյ դէմ դառնացնող գլխաւոր խնդիրն է։ Ամերիկեան խոզերուն Եւրոպեան երկրաց սմանց մէջ սիրայօժար ընդունելութիւն չգտնելն է որ ուղղակի պատճառ եղաւ Մաք Քինլիի մաքսային արգելիչ օրէնքին։ Նոյն տգեղ կենդանին, խոզն, ո՛չ նուազ յուզեց և կը յուզէ պալքանեան թերակղզին, երկար վէճեր յարուցանելով ընդ մէջ Ռումանաց և Մաճառաց, ընդ մէջ Սերպիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ։ Անգլիա և Ամերիկա գժտեալ են ծովահողերի կամ փակ կոչուած ծովային կենդանւոյն պատճառաւ, որոյ մորթն յարգի է, և որոյ օրն Ամերիկացիք կ'ուզեն Անգլիացւոց արգիլել Պէհրինկայի ծովուն մէջ։ Ֆրանսա և Անգլիա գժտեալ են խեղդեանի կամ ստակոսի որսորդութեան խնդրոյն առթիւ, ամերիկեան ջուրց մէջ։ Աւասիկ «դարավերջիկ աշխարհավարութիւնն» զբաղեցնող խնդիրները։

—Պուլկարիոյ մէջ բացառիկ կարեւորութիւն մը կը տրուի պուլկարական բարձրաստիճան կղերին հաստատութեան թերթինատ իշխանին և իւր կառավարութեան հետ, հաստատութիւն որոյ փայլուն ապագայն եղաւ Ս. Սինոդը կազմող եպիսկոպոսաց հանդիսական այցելութիւնն իշխանին։ Երկու տարի յառաջ, նոյն եպիսկոպոսք կը մերժէին հնազանդիլ արգի իշխանին, որոյ անուան յիշատակութիւնը կ'արգիլէին եկեղեցեաց, մինչ այսօր Պուլկարիոյ եկեղեցիք յականէ յանուանէ կը յիշատակեն զնա և կ'աղօթեն անոր արեւշատութեան համար։ Պուլկարական բարձրաստիճան կղերին այս ընթացք անշուշտ տպաւորութիւն պիտի ընէ ժողովրդեան ամեն դասերուն վրայ։

—Սիմոյան Քրիսթիչ անուն սերպ քահանային սպանման առթիւ, այս օրերս սերպ և պուլկար լրագրիք վերսին իրարու դէմ կը գրեն շատ կծու լեզուաւ։

—Եւրկիոս թագաւոր նոր Երեսփոխանաց ընտրութեան մէջ բերկրութեամբ յիշեց մանչ թոռան մը ծնունդն, որ իրաց բնական կարգին մէջ օր մը արքայական գահուն յաջորդելու կոչուած է։

—Սերպ Սինոդը տակաւին չէ ընդուներ ընդհանրական ժողովոյ մը գումարման առաջարկն, սպասելով Ռուսիոյ Սինոդին պատասխանին, որուն պիտի համակերպի։

—Ռուս կառավարութիւնը պատերազմական նախաբարին խորհրդով որոշեց երկաթուղւոյ միջոցաւ հաղորդակցութիւն հաստատել Կարսի եւ Տփղիսի միջեւ։

—Մարիտի ծխախոտի կեդրոնական գործարանին հրդեհին պատճառաւ, տասն հազար գործաւորուհիք պարապ մնացած են։ Քրիսթինէ խնամակալ թագուհւոյն նախագահութեամբ, Նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

—Պ. Սիմանդուլով ի մօտոյ պատգամ մը պիտի ընէ Եւրոպեան երկրաց մէջ։

—Արժանթինի կառավարութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկեց Յովհան Օրթի նախկին արհիդքսին և իւր նաւուն վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար։ Այս դժբախտ արհիդքսին կրուսան օրուան մեծագոյն դէպքն է ի Վիեննա։

—Միլան թագաւոր Պաթեմկերկեան իշխանին և յետոյ Ֆրանչ Եղէֆ կայսեր հետ երկար տեսակցութիւններ ունենալէ յետոյ Վիեննայէ Փարիզ գնաց։

—Նորընտիր լորտ քաղաքապետը խոստացաւ քաղաքային պատուոյն մէջ ի մտոյ մեծ դումարում մ'ընել Ռուսիոյ Հրէից վիճակին վրայ խօսելու համար։

—Այս առաւօտեան սուրհանդակաւ առնուած եւրոպեան լրագրեր կը ծանուցանեն անգլիական մարտանաւի մը ամբողջական կորուստը։ Նորաշէն հզօր թորփիլկերն Սէրէնէ Ֆինիսթէռի հրուանդանէն քիչ անդին՝ սպանիական եզերաց մօտ ժայռի վրայ բնկաւ անցեալ շաբթուան սաստիկ փոթորկին ժամանակ, և անմիջապէս ընկղմեցաւ։ Նաւապետին հետ կորան 240 ոգիք և նաւագք։ Այս մարտանաւ նոր շինուած էր, նաւային ճարտարապետութեան նորագոյն կանոնաց համեմատ, և ինք թորփիլ արձակելով հանդերձ, թորփիլակիր նաւերն հալածելու պաշտօն ունէր, ուստի շատ սրընթաց էր, 4,500 ձիու ոյժով։

—Անգլիական և անգլո-հնդիկ կառավարութիւնք Սըր Տոնալտ Մաքէնզի Ուալլասի և Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան Բ. քարտուղար Սըր Արթուր Հարտինճի պաշտօն յանձնեցին Զարեւիչին ընկերանալ ի Հնդկաստան ուղեւորութեան առթիւ։ Սըր Տ. Մ. Ուալլաս երբեմն Թ-ոյէի Թղթակիցն էր ի Կ. Պոլիս, յետոյ Լորտ Տ ֆրրիի քարտուղարն եղաւ ի Հնդկաստան։ Վերջերս Կ. Պոլիս և Սոֆիա գրասենեակաց, և Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ գործոց վրայ կարգ մ'ընդարձակ թղթակցութիւններ ուղղեց առ Թ-ոյէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՐԻՐԵՐ

Կովկասի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Թիֆլիսի թեմական նախորդ առաջնորդ Դեր. Արիստակէս եպիսկ. Սեդրակեան Երեւանի թեմի առաջնորդ պիտի նշանակուի, իսկ Դեր. Սուքիաս եպիսկոպոս Պարզեանց՝ առաջնորդ Պասարապիոյ թեմին։

Երեւանէն կը գրեն յիշեալ լրագրաց թէ, Արժ. Գրիգոր վարդապետ Գառնակերեանց հոկտեմբերի 21ին եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն պիտի ստանար ի Ս. Էջմիածին և հոկտ. 27ին Երեւան պիտի դառնար, իբր փոխ-թեմական այդ վիճակին։

Պալքէսիրի Առաջնորդ Դեր. Տ. Տիմոթէոս Սրբազան՝ որ վիճակին թեմերն կը շրջէր ժամանակ մը հետէ, և վերջին օրերս ի Քիրմաստ գիւղաքաղաք կը գտնուէր,—անդ ևս օգտակար կարգադրութիւններ ընելէն ետքը՝ դնացեր է ի Պալքէսիր, ի կեդրոնավայր առաջնորդական վիճակին։

—Մամիկոնեան Աբրահամ Եպիսկոպոս՝ որ անցեալներն առանց Պատրիարքարանի գիտութեան յԱֆիոն-Գարահիսար դնացած էր և մայրաքաղաքս կոչուեցաւ,—այս օրերս դարձեալ եկեր ուղեւորեր է յԱֆիոն-Գարահիսար, մինչդեռ Կիլիկիոյ Տ. Մըկրտիչ Կաթողիկոսն ի Սիս կը կոչէ զինքն իբրև իւր ձեռնասունն, և քանիցս ի Պատրիարքարան գրած է որ անյապաղ դրկուի։ (Փ-ՆԷ)

Ցաւօք կը ծանուցանենք թէ ազգաբազմաչխատ ուսուցիչ թուաբան Բարսեղ էֆ. Տիրկէրեան երէկ գիշեր յանկարծամահ եղաւ իւր բնակարանին մէջ ի Սկիւտար, Սէլամսըզ։ Ցուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը՝ երեքշաբթի, ժամ 5ին, ի Ս. Խաչ եկեղեցին, ուր փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը։

. .

Ցաւօք կը լսենք թէ ժամադրած Տիոնիկ էֆ. Փափազեան, եղբայր Ստեփան և Ռեհմէս էֆէնտիներու, յետ երկարատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքած է, և յուզարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարի Սկիւտար։

Պաթումէն՝ այրի տիկին Դալիտա ձէրբահեանց ստորագրութեամբ նամակ մը ստացած ենք, որով յիշեալ տիկինը կը ծանուցանէ իւր ամուսնոյն՝ Տիգրանակերացի Պ. Պետրոս Թուխման ձէրբահեանցի մահն։ Հանգուցեալն, պաշտօնեայ Պաթումի հեռագրատան ֆրանսական բաժնին, հոգին աւանդեր է հոկտեմբեր 18. հինգշաբթի օրը։ Այրի տիկին Դալիտա հրապարակաւ իւր շնորհակալիքը կը յայտնէ Պաթումի տեղացի կամ պանդուխտ ազգայնոյ՝ որք մարդասիրական զգացումէ դրդեալ՝ փութացեր են սփոփել զինքն, յամախսիկ այցելութիւններով և մխիթարական խօսքերով։ Հանգուցեալ ձէրբահեանց կը թողու ազաւոր մայր մը, այրին, և երեք զաւակներ, յետին չքաւորութեան մէջ։

Հոկտեմբեր 24ին կատարուեր է Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին հաստատման 75ամեակը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տէրեւանի Թրէրդոյ Ազգ. Կերոյ Վարչութեան

Էյուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյ սնտուկի քառամեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն 1886 յունվար 1է ցվերջ դեկտեմբերի 1889 ամի, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մէկ օրինակն յիշեալ եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես թաղեցւոց։

Տնտեսական Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղի Պատուարժան ազգայնոց, որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ։

Այդն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անսելի պիտի մնայ։

3 Նոյեմ. 1890 (Կ-Է)

ԱԶԳ.

Բամբիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ գպրաց սեպհականեալ վաղքնիներէն հնեւեանները մահիւլ եղած ըլլալուն ըստ օրինի աճուրդ հանուած են. ծախու առնելու փափաքողք առաւօտեան ժամը 3ին Պամբիոյ ի Դուռնան վարժարան ընկերութեանս տեղեակը բարեհաճին դիմել։

Ա. Թոփչեան Պայպիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքնէ եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւրքը կը վաճառուի։

Բ. Պամբիոյ Պէտի Զէյնէպի փողոց ոսկերչի մրնեակի խաչատուր աղջիկ կին արիին Մարբուրուհիի մէկ քարուկիր տունն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անգաւակ մնացած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժինն մէկ բաժինը կը վաճառուի։

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վեցսուն և մէկ օր մինչեւ մէջ պիտի լրանան։ 7—15

18 Հոկտ. 90 186

ՆԵՐՔԻՆ ԼՐԻՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՁԵՌՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Արքեպիսկոպոսական վարժարանին (Մէյրէդ Սէնայի) անօրէն անուանեցաւ Էպուզդիա Թէվֆիգ պէյ։

—

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ կայս. անձնական Դանձուն Նախարարութեան Հալէպի պաշտօնեայներէն Հիւսէյին Ղալիպ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Քաղաքապետութեան առաջին քննիչ Միւմթազ պէյի։ Սանիյէի աստիճան՝ քաղաքապետութեան քննիչ Օսման էֆէնտիի։

—

Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիդ Բիգա փաշայի և Վեհ. Սուլթանի անձնական սպայակոյտին Ֆէրիդ Բիգա փաշայի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ Բ. զօրաբաժնին Միրլիվա Մէհմէտ փաշայի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Սկիւտարի հրամանատար Շեվքէդ փաշայի և Ա. ու Բ. զօրաբաժնին Միրլիվա Քեազիմ ու Նուրի փաշաներու։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բաղաքապետութեան իրաւասութեան ներքեւ գտնուած գաւառակներու ոստիկան-զինուորաց գնդապետ Թէվֆիգ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Փարիզի գրագէտներէն Պ. Լուսաւ Մոնթանիէի։

Երրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Օսմ. կայս. Պանքայի Զմիւռնիոյ մասնաճիւղին պաշտօնեայներէն Ստեփան Նուպար էֆէնտիի կնոջ՝ Տիկին Սրբուհի Նուպարի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տոքթ. Պոչառի։

—

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Դատական գործոց Վսեմ. Նախարարը, Բաղաքապետ Բրսման պէյ և Ոստիկանութեան Նախարար Նազիմ պէյ շաբաթ օրը յաջորդաբար կայս. Պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամանները։

—

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը կազմեց ի Բ. Դուռն և մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւններ կատարեց կարեւոր խնդրոց վրայ։

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա երէկ կարեւոր գործոց կարգադրութեամբն զբաղած ըլլալով, ժամ 8ին գնաց Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

—

ԴԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Պերլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշայի յանձնուած է Վեհ. Սուլթանի ինքնագիր մէկ նամակն, ուղղեալ Գերմանիոյ կայսեր։ Այս նամակ կը վերաբերի երկուց կառավարութեանց միջեւ կեցած բարեկամական՝ յարաբերութեանց ամրապնդման։ Թէվֆիգ փաշայի պաշտօն յանձնուած է միանգամայն բերանացի կերպիւ Վիլհէլմ կայսեր հաղորդել Վեհ. Սուլթանին՝ Ն. Վեհափառութեան նկատմամբ տածած համակրանքը։

Թէվֆիգ փաշա այս առաւօտ Պերլին ժամանած է։

—

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նազիմ պէյ Նախընթաց օր Բերա երթալով, այցելութիւն տուաւ հելլենական դեսպան Պ. Մաւրօկօրտաթոյի և սերպիական դեսպան Պ. Նովաքովիչի։

—

ԲԱԹԱՆԷԻ ՏՈՒՐՔԸ

Բաթանէի տրոց համար կազմեալ յանձնաժողովը շաբաթ օրն ի նիստ գումարեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ընդ նախագահութեամբ Նոյն Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի։

Անցեալ նստին որոշուած էր որ օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանք սոյն նստին վերջնական պատասխան մը բերեն թէ դեսպանատունք կ'ընդունի՞ն այն բարեփոխութիւնները զոր կայս. կառավարութիւնը կատարած էր Բաթանէի տրոց կանոնագրոյն մէջ։ Դեսպանատանց առաջին թարգմանք անցեալ չորեքշաբթի օր աւստրիական դեսպանատան մէջ ի նիստ գումարելով, յետ երկար խորհրդակցութեան, միաձայնութեամբ որոշած են ընդունիլ կատարուած բարեփոխութիւնները։ Արդ, աւստրիական դեսպանատան երկրորդ թարգմանը շաբաթ օրը յանձնաժողովին ներկայացաւ և յանուն օտար դեսպանատանց առաջին թարգմաններուն ծանոյց թէ կատարուած բարեփոխութիւնք պիտի ընդունին դեսպանատանց կողմէ։ Ասոր վրայ յանձնաժողովը հարկ եղած տեղեկագիրը պատրաստեց, զոր պիտի մատուցանէ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

—

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱՑՔ

Խռովարարաց խումբին պատկանելուն համար ձերբակալեալ Ռուսիացի Պատրիարք անուն անձին նախնական հարցաքննութիւնք աւարտած ըլլալով, թուղթերը նախընթաց օր յանձնուեցան վերաքննիչատենի ընդհանուր դատախազութեան, որ իւր դատադիրը պատրաստելու վրայ է։ Նախնական քննութիւնները պարունակող գրութիւնը ինչպէս նաեւ ընդհանուր դատախազի դատադիրն այսօր պիտի յանձնուին Ամբաստանիչ ատենին։

. .

Պալատի բաղնիքին գաֆէսնի Սերասացի Համբարձումի երկրորդ դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ օր Եղեռնագատ ատենին առջեւ։ Ինչպէս յայտնի է, Համբարձում, կայս. կառավարութեան դէմ անճաշ խօսքեր ըրած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։ Դատը յետաձգուած էր մէկ քանի վկայից բերուելուն համար։ (Թ. Հ-ԷՒԷ-Ռ)

—

ՔԻՒՐՏ ՀԵՐԵԼԱԶՈՐՔ

Այս աւուր Թ. Հ-ԷՒԷ-Ռի մէջ կը կարդանք թէ Դ. զօրաբանակի հրամանատար Զէքքի փաշա՝ Կարնոյ, Մշոյ, Բաղէշի ու Վանայ կողմերը քննական պտոյտ մը կատարած պահուն, Աշիրէթներու պետերուն յորդորներ ու մեծարանքներ ըրեր է, ի միջի այլոց ըսելով որ հայրենասիրական պարտականութեանց բարձրագոյն աստիճանը պիտի ըլլան հաւատարմական արարք։ Ցեղապետները պատասխաներ են թէ իրենց փափաքն է աւելի եւս ամրապնդել այն հաւատարմական զգացումները զոր կը տածեն առ կայս. կառավարութիւնն և միշտ արժանանալ Վեհ. Սուլթանի բարձր համարման։ Ցեղապետք խոստացեր են, Զէքքի փաշայի կողմէն ցոյց արուելիք կարգադրութեան համաձայն, վերոյգրեալ նահանգաց ու գաւառաց քիւրտ ժողովուրդն հեծելազօրաց զօրաբաժին մը կազմել, որոյ իւրաքանչիւր գունդն հազար հոգիէ բաղկանայ։ Խնդիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցուած ըլլալով, Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է ըստ այնմ պէտք եղածն ի գործ դնել։

Ֆէրիդ Մուզաֆֆէր փաշա, որ այդ հեծելազօրաց կազմութեան հսկելու համար զրկուած էր, Երզնկա ժամաներ է։

—

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Կ'ըսուի թէ Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Նակէլմաքէրս առաջարկեր է կայս. կառավարութեան՝ Դատապարի երկաթուղւոյ ընկերութենէն դնել այդ գիծի այն ճիւղն որ զայն պիտի կցէ Պանտըրմա-Բենեայի գծին, որուն մենաշնորհն ևս տրուած է Պ. Նակէլմաքէրսի։

. .

Սէլանիկ-Մանաստիրի երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Բաուլա առաջարկած է Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան որ այդ գծի շինութեան ատեն պաշտօնավարելու համար երկու սպայակոյտի սպայներ և ցամաքային երկրաչափական վարժարանէն երկու վկայեալ շրջանաւարտներ որոշուին։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն եւս վերջին երկու երկրաչափներն որոշած իսկ զինուորականներու համար ալ գրած է Սպարապետի Դրան։

—

Պ. ՊԱՐՏԱՔ

Պ. Պարտաք որ նախնական բանակցութիւններ կը կատարէ մաքսային հասոյթներով երաշխաւորեալ պարտատոմսից միացման համար, այդ բանակցութիւններն յաջողապէս աւարտելու մօտ է և շարժուս կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Պ. Պարտաք Եւրոպա կ'երթայ իր բարեկամաց հետ համաձայնելու համար այս երկրական դործոց վրայ։

Պ. Պարտաք և Օսմ. Պանքայի տնօրէնը շաբաթ օրը Մալիէ երթալով այդ ծրագրոյ վրայ բացատրութիւններ տուին։

—

ՀՐՇԷՋ ԳՈՐԾԵՐՆԵՐ

Բարիզէն՝ կոմս Մաքէր և Պ. Լէօն Բլառ իրենց նորահնար հրշէջ գործիներու մէկ օրինակը զրկած ըլլալով ի Կ. Պոլիս՝ իրենց ներկայացուցչաց միջոցաւ Վեհ. Սուլթանին մատուցած են։ Ն. Վեհափառութիւն հրամայած ըլլալով այդ հրշէջ գործիին փորձը կատարել տալ Իւր ներկայութեան, յոյժ գոհ մնացեր է և բարեհաճած է Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել անոր հնարիչներուն։ Այդ հրշէջ գործիներէն մեծ թուով ապարդուած են մայրաքաղաքիս մէջ ընդհանրացուելու համար։

—

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Գերմանական դեսպան Պ. Բատովիձ շաբաթ իրիկուն դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը, դեսպանք և այլք։ Հացկերոյթէն յետոյ Տիկին Բատովիձի կողմէ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

—

ՇՐՋԱՐԵՐԱԿԱՆ-ՀԵՌԱԳԻՐ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Առողջապահական վարչութիւնը նոյեմբեր 3/15 թուականաւ հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն հաղորդած է քարանթինայի կայարանաց։

Առողջապահական խորհուրդն, անփոփոխ պահելով հանդերձ Մէրսինէն մինչեւ ի Պէրութ (առանց այս վերջինն հաշուելու) գտնուող նաւահանգիստներու համար հաստատեալ քարանթինան, որոշած է բժշկական այցելութեան ենթարկել այն նաւերն որք կուգան Մէրսինէն, Եաֆայէն, Պէրութէն եւ ասոնց մէջտեղ գտնուած նաւահանգիստներէ որք քարանթինայի չեն ենթարկուած։

Ա-ՂԷ-ԳՈՀԻՆ ԽԱՆ
ՏՐ. ՎԻԴԱԼԻՍ

—

ԿԱՐՆՈՅ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒՆ

Կարնոյ անգլիական հիւպատոս Պ. Բլիֆոլտ-Լոյտ շաբաթ օրը մայրաքաղաքս ժամանեց։

—

ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԱՓՈՒՆՔ

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը պատրաստած է Բարափանց շինութեան համար Պ. Կանէի հետ կնքելի պայմանագիրն և Բ. Դրան մատուցած, Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ զբաղած է նաեւ այդ խնդրով։

Պ. Կանէ երէկ Նախարարաց Խորհրդոյ ի նիստ գումարած պահուն Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Բահի փաշայի հետ։

Պ. Կանէ այս իրիկուն Փարիզ կ'ուղեւորի իւր փոխանորդելոյն՝ Միշել փաշայի եւ դրամատարոյ հետ բանակցելու համար։ Տրուելիք կայս. Ֆէրմանի մասին Պ. Կանէ բանակցութիւններ կատարած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի հետ։

Կայս. Ֆէրմանին համար կատարելի գործողութիւնք աւարտած ըլլալով մէկ քանի օրէն պիտի յանձնուի։

Պոլսոյ քարափանց շինութիւնը 3-4 տարիէն պիտի աւարտի։

Մենաշնորհի պայմանաժամն է 85 տարի։ Կ'ըսուի թէ ընկերութեան դրամագլուխը վաթսուն միլիոն ֆրանքի չափ պիտի ըլլայ։

—

ԳՈՒԲԾԱՐԱՆՔ

Գաբէջուրի եւ այլ այդ կարգի գործարանաց հաստատման համար այլ եւ այլ կողմէ դիմումներ կ'ըլլան Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան՝ մենաշնորհ խնդրելու համար։

Պետական Խորհուրդը քննած է այդ խնդիրն և նկատելով որ երբ Բաթանէի տրոց գանձման սկսուի, այդ կարգի հաստատութիւնք մենաճաւի դրութեան ներքեւ չպիտի առնուին և նկատելով որ ամեն օր, ըստ նոյն օրինաց, հարկ եղած տուրքը վճարելով կրնայ այդ կարգի գործարաններ հաստատել, որոշած է որ ի բաց առեալ մեծ հաստատութիւնները, գաբէջուրի և այդ կարգի գործարանք կրնան բացուիլ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան կողմէ տրուած արտօնագրով։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն այս որոշումը հաղորդած է Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

—

ՎԿԱՅԵԱԼ ՀՆՏԱՀԱՆՔ

Մեր ուրբաթ աւուր թուով հրատարակեալ ցուցակին մէջ՝ որ կը պարունակէր Պրուսայի մէջ վկայեալ հնտահանքերու անունները, սխալմամբ չէր յիշատակուած առաջին կարգի վկայեալ հնտահան Միհրան էֆ. Խանճեան, Կ. Պոլսեցի։

—

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆՈՅ ԱՐԿԱԾ

Ծանուցուեցաւ թէ անցեալ օր ի Սէլանիկ պատահած ողղմանց պահուն Սէլանիկի ու Միտրովիցայի միջեւ երկաթուղւոյ կառախումբ մը գծէն ելած էր կամուրջին փլելովը և թէ այդ կառախումբին մէջ զինուորք կը գտնուէին։ Արդ, ըստ նորագոյն տեղեկութեանց Սոֆէի, այդ զինուորներէ քանի չափը մեռեր և երեսունի չափն ալ վիրաւորուեր են։

—

ԱՐԵՒ. ՃԵՊՔԻՆԹԱՑ ԿԱՌԱՒՈՒՄԸ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը ծանուցանէ մեզ թէ Արև. Ճեպքինթաց կառախումբն այս իրիկուն իր սովորական ժամուն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս ի Բարիզ։

—

ՄԱՎԶԷՐԵԱՆ ՀՐԱՑԱՆ

Մավզէրեան զինագործարանին մէջ յատկապէս շինուած երկու գեղարուեստ հրացանները մատուցուած են

ԱՐԵՒԵԼՔ

վեհ. Սուլթանին. Այս հրացանաց փողերը զարդարուած են դեղեցիկ քանդակներով և փղոսկրեայ զարդերով. հրացաններուն վրայ ոսկի տառերով արձանագրուած է Վեհ. Սուլթանի անունն, և օսմանեան զինանշանն ու թուղրան.

Վեհ. Սուլթանն իւր բարձր գոհունակութիւնը յայտնած է այդ հրացաններու համար.

ԶՈՒՊՈՒԻԼՈՒԻ ՔԱՐԻՒՂԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑԸ

Կը յիշուի թէ Հաճեան, Սամսեան ու Մոմճեան ընկերութիւնը դատ բացած էր Պետական Խորհրդոյ անդամ Սամի պէյի դէմ Զուպուքլուի քարիւղի մթերանոցներու սեպհականութեան ծանօթ խնդրոյն առթիւ.

Արդ, Վճռաբեկ ատեանը վերջնապէս հաստատած է նախապէս տրուած վճիռն, որ սեպհականութեան իրաւունք կուտայ Սամի պէյի.

ՕՍՄ. ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆ

Օսմանեան նամակատունը ցարդ թղթատարով ղրկուած գրքերու իւրաքանչիւր հարիւր կրամին համար քառասուն փարա կ'առնէր. Արդ, նոր որոշման մը համաձայն, ծանր ճամբով ղրկուած գրքերու իւրաքանչիւր 75 կրամէն 10 փարա պիտի առնուի և ցամաքի ճամբով ղրկուածներու իւրաքանչիւր 100 կրամին համար 20 փարա.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Հալէպի մէջ չորեքշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, հնտախտի 3 մահեր պատահած են, Մէնքուլիյէ գիւղին մէջ՝ 1, Էսլիպի մէջ՝ 4. Երեքշաբթի օրը Պիրէճիկի մէջ՝ 3. Բիհանիյէի մէջ մէկ շաբաթուան միջոցին՝ 11 և Հարիմ ու Եարէբիյա գիւղախումբերու մէջ՝ 15. Ի Մարաշ՝ երկու օրուան մէջ 6, և ի Բիլիս՝ 1. Հինգշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, Հալէպի մէջ՝ 2, Բիլիսի մէջ՝ 5, Պիրէճիկի մէջ՝ 5, Մարաշի մէջ՝ 16, Այնթապի մէջ՝ 3. Համայի մէջ չորեքշաբթի օրը՝ 3 և հետեւեալ օրը՝ 2. Հոմսի մէջ 30 վարակեալ և 24 մեռեալ.

Ուրբաթ օրուան ժամ 10էն մինչև հետեւեալ օրուան ժամ 10, Հալէպի մէջ հնտախտի 5 մահեր պատահած են. Զորեքշաբթի օրը Պիրէճիկի մէջ՝ 5, Իսկէնտէրունի՝ Բիլիսի ու Մարաշի մէջ՝ 16 և Այնթապի մէջ՝ 3. Նոյեմբեր մէկին ի Պիրէճիկ՝ 1 և երկրորդ օրը քսան և չորս ժամուան մէջ Համայի մէջ 2 վարակեալ ու 2 մեռեալ. Հոմսի մէջ եւս 25 վարակեալ ու 33 մեռեալ. Նոյեմբեր 1ին Իսկէնտուրի մէջ հնտախտի դէպք մը պատահեր է.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կայս. բժշկական ընկերութեան վերջին նստին մէջ Տոքթ. Լօղոթէթ և Տոքթ. Զարդարեան շահեկան բանախօսութիւններ կարդացին գիտական նիւթերու վրայ. Տոքթ. Զօէրոս փաշա ժողովին հաղորդեց Պէյկրաւտի ջրամբարներուն մասին իր կատարած գննութեանց արդիւնքը. այդ ջրերը դտելով՝ Զօէրոս փաշա անոնց մէջ չէր դտած ժանտատենդի (Ռիֆֆ) որդեր. Յետոյ խօսեցաւ չորս անձանց վրայ որք Սելանիկի նահանգին մէջ կատղած գայլէ մը խածուած ըլլալով, մայրաքաղաքս ղրկուած էին բասդէօռեան դրութեամբ դարմանուելու համար. Ասոնցմէ մին՝ որ երեսէն խածուած էր ծանր կերպով, մեռեր է իր հիւանդանոց մտնելու չորրորդ օրը և արկածին 2էրդ օրը. իսկ միւս երեքը ողջ են եւ բասդէօռեան պատուաստն յաջողապէս ի գործ դրուած է անոնց վրայ. Զօէրոս փաշա չ'պիտի թողու դեռ որ մեկնին իրեն հիւանդանոցէն ու պիտի հսկէ անոնց վրայ.

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ կայս. բժշկական վարժարանէն ելնող բոլոր բժիշկք բասդէօռեան դրութիւնն ուսանին եւ Զօէրոս փաշայի հիւանդանոցն աւելի եւս ընդարձակուի.

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է արծաթ չքադրամներ շնորհել այն զինուորաց, որք 1302 տարւոյն գրուած ըլլալով, այժմ արձակուած են և որք կը վերստանձնեն զինուորական ծառայութիւնը.

—Կայս. հրամանաւ՝ Բեգրպուրլիի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Նաբի պէյ կայս. պալատան քարտուղարաց կարգը դասուած է.

—Կէլիպոլուէն կը գրեն թէ ծովու վրայ նաւու մը մէջ ոճիր մը գործուած է, նաւուն մէջ երեք մարդ գտնուած են, երկուքը սպաննուած և երրորդը կապուած. Ապրանքներն ու դրամը գողցուած են. Տեղական կառավարութիւնը չորս հոգի ձերբակալած է իբրեւ կասկածելի.

—Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից վարչութեան դեր-նախագահ Միրլիվա Շահին փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, շաբաթ գիշեր մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ.

—Երէկ Ոստիկանութեան Դրան հիւանդանոցին մէջ Քիւրտ Ալի անուն մարդ մը անձնասպանութիւն փորձեց. Այս մարդ, որ կեդրոնական բանտին մէջ կը գտնուէր, հիւանդացած ըլլալով, նոյն հիւանդանոցը փոխադրուած էր. Քիւրտ Ալի հիւանդանոցին առջեւ գտնուած ծառէն ինքզինքը կախեց չուանով մը. Պահապանք տեսնելով անմիջապէս չուանը կտրեցին և Քիւրտ Ալին մարած վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրեցին, ուր չորս ժամ յետոյ ինքզինքը գտաւ.

—Կարնոյ մէջ թաղապետական դեղարան մը հաստատուած է.

—Պրուսայի մէջ Պ.---- անուն թուրքերէն թերթ մը հրատարակուիլ սկսած է.

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնաճիւղ խորհրդականին տրամադրութեան ներքեւ սպայակոյտի երկու սպայներ գտնուին. Սպարապետի Դուռն ևս երկու սպայներ ընտրած և անունները մատուցած է Վեհ. Սուլթանին.

—Շաբաթ օրը ներքին գործոց պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի և քննեց Բաղաքապետութեան ու Տոլմա Պաղչէի կազարանի վարչութեան մէջեւ եղած հաշուական գործողութիւնները.

—Սկիւտարի Թոյզար Համզա թաղին մէջ փողցաւ երեւան ելած ըլլալով, նոյն թաղի տղայոց մեծ մասը վարակուեր և մէկ քանի մահեր եւս պատահեր են.

—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ հինգ հազար ղրուշի յաւելում մը պիտի ըլլայ քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի սնտուկին յատկացեալ գումարին վրայ. Այս որոշում Նախարարաց Խորհրդոյ մատուցուած է ի քննութիւն.

—Կեսարիոյ նորընտիր կառավարիչ Իգզէթ պէյ իւր պաշտօնին վերաբերեալ հրամանագիրն ստացած ըլլալով, ի մտոյ իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի.

—Բ. Դուռը վաւերացուցած է Մանատերի հեղինական նորընտիր հիւպատոս Պ. Բարատարուլի պաշտօնը.

—Կիրակի առաւօտ ի Գանլըճա վախճանեալ Ֆուատ փաշայի ծովեզերեայ ապարանքի կանանոցէն հրդեհ ծագեցաւ. Անմիջական օգնութեանց շնորհիւ միայն այդ մասն այրեցաւ.

—Պելճիական դեսպան Պ. Պօրչկրաւ իւր բնակութիւնը Պէյօլիւքտէրէի ամբարանոցէն Բերա փոխադրեց շաբաթ օրը.

—Օսմ. հանրային պարտուց վարչութեան ֆրանսական պատուիրակ Պ. Օպարէ Մարսիլիոյ ճամբով Բարիզ ուղեւորեցաւ.

—Շաբաթ օրը Թրամուէյի կառք մը Բերայի Գալաթիսարայի փողոցէն անցած պահուն թուրք ծերունւոյ մը վրայէն անցնելով, կոխոտեց զայն. Վիրաւորեալը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ.

—Ռուսական դեսպանատան պահակ Բէյլէր չոգենաւը շաբաթ օրը Պիրէան ուղեւորեցաւ, ուր պիտի մնայ Զարեւիչին ի Յունաստան բնակութեան միջոցին. Պ. և Տիկին Նէլիսով հրաժարած են Սթէնք երթալու խորհուրդէն.

Պ. Երուանդ Յակոբեան, նախկին երաժշտապետ Դատը-գիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն, մի քանի տարիներէ ի վեր Բարիզ կը գտնուէր իւր դաշնակայարդարի արուեստը կատարելագործելու համար.

Հռչակաւոր Իռաոի գործարանի մէջ կատարելագործած է իւր արուեստը, իբր գլխաւոր դաշնակայարդար (accordeur en chef) աշխատելով և Բարիզի այդ առաջնակարգ գործարանէն պատուաւոր վկայական մատուցած է՝ հաստատող իւր վարպետութիւնը.

Պ. Ե. Յակոբեան իւր հետ բերած է ճոխ հաւաքածոյ մը կատարելագործեալ նոր գործիքներու.

Առ այժմ Ղալաթիայ Պանգ Օթոմանի մօտ տպարանապետ Մանուկեանէ Փէնտիի տպարանը կը գտնուի՝ ի դիւրութիւն զինքը հարցնողաց և ի մօտոյ դաշնակի նոր արուեստանոց մը պիտի բանայ ի Բերա.

ԱՐԻՒԵԼԵԱՆ ՈՒՂԵՑՈՑ

Էնտիքաթէօռ Օռիանթալ

Կը խնդրուի այն անձերէն որք խոստացած են ծանուցումներ հրատարակել Արեւելեան Ուղեցոյցին մէջ, կարելի եղածին չափ փութով ուղարկել զայնս Էնֆորմէյոն վարչութեան, ի Ղալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան, թիւ 7, նկատելով որ առաջին թիւը մամլոյ տակ է արդէն.

Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Սուլթան համամ փողոց, թիւ 14, Կ. Պոլիս

ՄԱՄԼՈՅ ՏԱԿ

ՍԿԶԲՆԱՏԱՐԵՐՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱՐԱՆԱՑ

ԳՐԵՑ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Հրատակաւ Տնտուչ Ազգ. վարժարանաց

Ճանաչարարութեամբ ի Վաւերացմամբ

Ի ԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ԱԶԳԱՑԻՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏՔԹ. ՔՈԽԻ ԻՒՐ ԳԻՒՏԻՆ ՎՐՍՑ

Վիեննա, 15 Նոյմ.— Տքթ. Քոխի առաջին հրատարակութիւնն այսօր լոյս տեսաւ միանգամայն ի Վիեննա և ի Պերլին. Դեղին կարեւորագոյն հանգամանքն իւր յատուկ ազդեցութիւնն է հիւծախտի ամենն տեսակաց վրայ. Միջոց կ'ընծայէ հիւանդութիւնն ստուգելու (diagnostiquer) իւր սկզբնաւորութեան մէջ. Միկրոբները չիսպաններ, բայց կը փճացնէ այն միկրոբները պարունակող հիւսկը (tissu). Նոր սկսած հիւծախտը չորսէն վեց շաբթուան մէջ կ'ազէկնայ, եթէ անմիջապէս դարմանուի.

Այսօր, Վիեննայի Բժշկական Վարժարանին մէջ, իրենց դասերուն չսկսած, դասախօսք Նոթնակէլ և Պիլրոթ յայտարարեցին թէ պարտականութիւն կը համարին ուսանողաց ուշադրութիւնն հրաւիրել Տքթ. Քոխի մեծ գիւտին վրայ, այն է հիւծախտի դարմանին վրայ, որ բժշկական գիտութեան մէջ դարաշրջուն մը պիտի կազմէ, և ամենամեծ գիտնոց կարգը պիտի դասէ զՏքթ. Քոխ.

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սոֆիա, 15.—Նախարարութիւնը սա կերպիւ ամբողջացաւ.— Պ. Կրէքով, Նախկին նախարարն, արտաքին գործոց նախարար անուանեցաւ. Պ. Պէլլով, երմտական նախարարութեան ընդհանուր քարտուղարն, երմտական նախարար անուանեցաւ. Այս անուանումնք լաւագոյն տպաւորութիւն ըրին ամեն շրջանակներու մէջ.

Սոֆիա, 15.—Պ. Սթամպուլով Սոպրանչիին մէջ կարդաց իշխանական հրամանագիրն, որով երկու նոր նախարարաց անուանումը կը ծանուցուի. Ժողովը ծափահարութեամբ ընդունեց.

Վիեննա, 15.—Գերմանիոյ հետ կնքուելիք դաշնագրին վրայ կանխաւ խորհրդակցելու համար աւստրիացի և մաճառ պատուիրակաց գումարում մը պիտի լինի վաղայաջորդ օրը.

Լա Հէ, 15.—Մերակոյտն և Երեսփոխանական ժողովն այսօր միաձայն ընդունեցին օրինագիծն որով Հոլլանտայի թագուհին իւր ամուսնոյն՝ Վեհ. թագաւորին անկարողութեան պատճառաւ Հոլլանտայի խնամակալ կը կարգուի.

Պերլին, 15.—Նոր Տեպշէ Ալգ. Զայթունգ կը հերքէ Մարիէրեօ դը Ռոմի լուրն ի մասին Նափոլիի իշխանին (Իտալիոյ գահաժառանգին) ամուսնութեան ընդ Մարկիտ իշխանուհւոյն Բրուսիոյ (քոյր Վիլհէլմ կայսեր).

ԱՐԿԱԾ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԱՌԱՎՈՒՄԲԻՆ

Վիեննա, 15.—(Ա. Հ. Գ.)—Արեւելեան սրընթաց կառախումբն այսօր Նէշսպացի մօտ գծէն շեղեցաւ. Զրոյց կայ թէ 18 անձինք մեռեր են. Վիրաւորելոց թիւն յայտնի չէ.

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Փարիզ, 16.— Երեսփ. Ժողովն առաջարկ մ'ընդունեց՝ յանձնաժողովոյ մը կազմութեան համար, որ ծովային նախարարին ծրագիրը պիտի քննէ. Նախարարը կը նշանակէ Ֆրանսական նաւատորմին բարւոքումները. Վիթխարի թնդանօթք չպիտի գործածուին, զի 30նոց թնդանօթք ամեն գրամ կրնան ծակել. Ֆրանսա ժամը 18 հանգոյց (24 մղոն) ընթացող մարտանաւեր պիտի ունենայ.

—Թան կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի և Անգլիոյ դրամատանց վերջին գործողութիւնք մեծ գոհունակութիւն պատճառեր են, ըստ որում Ֆրանսա այս կերպիւ իւր սեղանաւորական զօրութեան ապացոյցը կուտայ.

—Փարիզի քաղաքային խորհուրդը գումար մը քուէարկեց Կարիպալտիի արձանին չինութեան համար.

—Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, ծովային նախարութեան ելմտացոյցին տեղեկաբեր Պ. Ժէրվիլ-Ռէշ անբաւական համարեց մարտանաւուց և սպայից թիւը. Պէտք է որ, ըստ, Ֆրանսա Գերմանիոյ և Իտալիոյ միացեալ նաւատորմերուն հաւասար նաւատորմ մ'ունենայ. Նաւատորմը բանակին չափ զօրեղ պէտք է լինի. Ֆրանսայի իրաւունքներն և շահերը պաշտպանել կարենալու համար. Ծովային նախարարը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը սիրայօժար պիտի կատարէ նշանակեալ բարւոքումները. զի հարկ է որ նաւատորմը զօրաւոր լինի. Ինայութիւնք ուրիշ կողմէ մը պիտի լինին.

—Միլան թագաւոր Անգլիա կ'երթայ որսի.

—Էյլաս մարդասպանին գործն եղեռնագատ ատենի առաջիկայ նստին թողուեցաւ, որովհետեւ երդուեալք ոմանք խմբագրերու առջեւ իրենց համոզումն յայտներ էին արդէն թէ Էյլաս և Կապրիէլ Պոնֆառ իրօք սպաննած են Կուֆէ բարապանը.

ՅՈՐԵՆԻ ԳՆՈՑՆ ԱՆԿՈՒՄ

Նիւ Եորք, 16.—Նիւ-Եորքի և Արեւմտից ամերիկեան ցորենի հրապարակաց վրայ շատ վաճառուիք կը լինին անվստահութեան պատճառաւ. Վաճառման շատ մը հրամաններ կուգան. Գնոց անկման պատճառաւ, արտածման մեծամեծ առաջարկներ կը լինին.

ՏՔԹ. ՔՈԽԻ ԳԻՒՏԸ

Վիեննա, 16.—Տքթ. Քոխ Վիեննայի բժշկական ընկերութեան պատուակալ անդամ անուանեցաւ. Քաղաքային խորհուրդն որոշեց մասնագէտ բժիշկ մը ղրկել ի Պերլին՝ Տքթ. Քոխի գտած դարմանն ուսնելու. Աւստրիան կառավարութիւնն ալ պիտի հրաւիրուի յատուկ հաստատութիւն մը հիմնել ի Վիեննա՝ Տքթ. Քոխի դարմանի կիրառութեան համար.

—Փէշթիա, 16 — Հունգարիոյ ներքին գործոց նախարարը կուրծքի հիւանդութեանց մասնագէտ լաքրիմէցի բժիշկը Պերլին ղրկեց Տքթ. Քոխի մէթոտն ուսնելու. Բաղաքային խորհուրդն ալ իւր կողմէ երեք բժիշկներ պիտի ղրկէ ներկայ գտնուելու Տքթ. Քոխի առաջիկայ հրապարակախօսութեան՝ թոքախտի դարմանին վրայ.

Պերլին, 15 (Ա. Հ. Գ.) — Գերմանիոյ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնու եղեր դարման տանելու իտալեան ելեւմտիոյ յոռի վիճակին, որ գերմանական գրամագլուխներու եւս կրնայ վնասել. (Ակնարկութիւն խոսլեան մեծ գրամատան մը անանկութեան երկիւղին.) կը կարծուի թէ այս որոշումի Պ. Պ. Բրիսիիի և Քամբրիմի տեսակցութեան վրայ տրուած է.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղ—թ—. 5 Նոյմ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

8 տոկոս Լաւագոյն վրայ	108 3/8
8 » Բաղդի »	23 20

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մինչ. 0. Մէրթ	19 33
Ընտանեան բաղդատեալ	19 20
Կեռ. օրին	19 22
Թղթադրամը Օսմանեան երէկ երեկոյ	79 16
» » ժամ 5ին	78 27

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

Նոտաուութիւն A. Մէրթ	41
» B. »	22 3/8
» C. »	19 20

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՄԻՆ

Ռուսիէ Գէնէրալ	Ռուբլ. Լ.	4 38
Գրեան Գէնէրալ	Ռուբ. »	9 20
Պանք աք Գոնս	» »	6 28
Ռուս. Շանժ Եվրէյէր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	532 1/2
Բուսիէի երկաթուղի	Ֆր	76 3/4
Սանթիաքոյի Լաւերիոմ	Գ. Ն.	145

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	դրմ.	100
20 ֆրանկոց	»	87 2
Անգլիական ոսկի	»	109 32
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմպերիալ	»	91 20
Բրիմիզ	»	51 12
Ռուպի Թղթադրամ	»	7 5
Մէտ. արծաթ. (մարք)	»	107 28
Վիեննայ	»	102 30
Լէնդոնց	»	102 20
Մէթալիք	»	100
Ֆոնֆիւլ	»	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 15 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր 45 երեկոյ

Ֆրանսական Լիանթ 3 %	94 62 1/2
» » 4 1/2 %	105
Օսմանեան քանսոլիտ Մէրթ Դ.	18 10
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
» Լեժիի բաժնեթուղթ	302 50
Պանք Օթոման	610
Գրեան Լիանէ	783 75
Իտալական Լիանթ 5 %	93 50
Հելլենական 5 %	46 5
Բրազիլեան Թուրք (1890)	402 50
Եգիպտական միացեալ	477 50
Պանք աք Բարի	843 75
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	452 50
Յունէիի ջրանցք	2385
Ոգանիական արտաքին	74 7/8
Ռիո Թինթո	581 25
Մէտիտիոռ	685
Զ՚ը Լիանթայի վրայ	25 43 1/2

Լոնտոն, 15 Նոյմ. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Ինգլ. քանսոլիտ	94 1/8
» » Մէրթ Դ.	17 7 (*)
» » » Ա.	41
» » » Բ.	22 5/8
» » » Գ.	17 7/8
Թուրքական 1877	100 3/8
Պանք Օթոման	14 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիտէ)	94 3/16
» » (բրիմիզիէթէ) նոր	89 1/8
Ռիո Թինթո	23 3/8
Ցօմանիալ (փոխան. Բոլշիլ)	102 1/8
Հելլենական 5 %	83 3/4
Մենքոլ »	71 3/4
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 44

Վիեննա, 15 Նոյմ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	37 25
» Լեժիի բաժնեթուղթ	134 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 95

Պերլին, 15 Նոյմ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Բուպլ թղթադրամ	247
Օսմանեան երկաթուղի	79 10
Օսմանեան քանսոլիտ Մէրի Դ.	18

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 15 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Լիանթ 3 %	95 47 1/2
Օսմանեան քանսոլիտ Դ.	18
Օսմանեան երկաթուղի	75 75
Օսմ. Լեժի	805
Բրազիլեան Թուրք	402
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	452 12 1/2
Պանք Օթոման	601 25
Ռիո Թինթո	577 50

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խալիլ փաշա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պոյաճեանի գրասենեակն. կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք.

. .

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պոյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուաւոր ժամանորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան ձեռնհաս և պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն Բանձնարարողաց.

ԳԱԼԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՐԱՔԿԻՐ, 16 հոկտ.

Ներկայ տմոյ մեռասաներորդ օրն՝ ըստ պաշտօնական հեռագրին ի Խարբերդ՝ որ կը ծանուցանէր թէ նոյն նահանգին կուսակալ Վսեմ Նուսուհի պէյ, զինուորական քննիչ Զէյա փաշա և կայսերական թիկնապահ Հիւսնի պէյ պիտի այցելեն, որպէս Խարբերդու կուսակալութեան վերաբերող ամեն գաւառի՝ նոյնպէս և Արաբկիրու, փութացին դիմաւորելու զնորին Վսեմութիւն և զիւր բարձրաստիճան հետեւորդները՝ տեղական կառավարութեան գրկէ բոլոր պաշտօնեայք, հանդերձ թուրք հասարակութեան նշանաւոր անդամներով, եւ Առաջնորդ Սրբազան՝ ազգային պաշտօնական և անպաշտօն երեւելի անհատներով. Կէսլ Տաղիի հիւսիսային կողմը գտնուող Հնձանակի դաշտերը մի մասնաւոր փայլ ստացել էին այն օր. աշնան մեկամաղթիկ տեսարաններու, ազգուն տերեւոց ու բոլորովին խոպանացեալ դաշտերու մէջ ներդաշնակութիւն մը կը կազմէին մարդոց և ձիերու բազմութիւնքն Կառավարութեան պաշտօնեայք գրկէ մեծաս մասամբ եւ Գեր. Եպիսկ Սրբազան իւր ընկերներով ասելի յառաջ գնացել էին ի պատիւ Նորին Վսեմութեան, և զինուորական մարմինն ակնդէտ և կազմ կ'ըսպասէր նոյն դաշտի մէջ. ժամը 9 էր, երբ նշմարուեցաւ Պուլանըխի բարձունքն Վսեմ. կուսակալին եւ հետեւորդաց ու դիմաւորողներու բազմութիւնն, այդ՝ միջոցին զինուորական փողոցն ազդմամբ անմիջապէս բարեւի շարուեցան կարգաւ զինուորական մարմին, թուրք պաշտօնատարք, բիւշտիկի ուսանողք և ուսուցիչք, Հայոց Կեդր. Ուսումնարանի աշակերտք, ուսուցիչք, Արժ. Տ. Ներսէս և Տ. Եղնիկ քահանայք ու ազգային երեւելի անհատք ոմանք, եւ մի քանի քայլ անդին բողոքականաց ներկայացուցիչք, նոցա վարժարանին սանունք եւ վարժապետք. Երբ Նորին Վսեմութիւն ժամանեց այն տեղ, ուր կ'սկսէր զինուորաց շարքն, ըստ պաշտօնական սովորութեան վար իջաւ ձիէն, որպէս եւ իւր հետեւորդք, ու հետի անցնելով նոցունց առջեւէն բարեւեց զնոսին եւ զորս ըստ նոցանէ. Հայոց Ուսումնարանի ուսանողք երգեցին քաղցրանուագ Վեհափառ կայսեր անուան ձօնեալ երգ մը մինչեւ որ Նորին Վսեմութիւն և հետեւորդք բաւական հեռացան ու գնացին իջեւանել քաղաքիս թուրք հասարակութեան ազնուականներէն Ալայ-Պէյոգլու Մուհամմէտ էֆ-ուունը, ուր երկու աւուր չափ հանգչելէ և ի Թրքաց և ի Հայոց այցելուներ ընդունելէ յետոյ Օսմ. կառավարութեան կրկին բարձրաստիճան պաշտօնեայքն այցելեցին նախ տեղւոյս կառավարութեան պաշտօնատունը. Զօրանոցն եւ ապա Հայոց Առաջնորդարան. Շատ սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցան Վսեմ. Կուսակալն և Գեր. Եպիսկ Սրբազան, Առաջնորդարանը՝ որ գեղեցիկ ճաշակաւ զարդարել տուած էր Ն. Սրբազնութիւն, ոչինչ նուազ հրապոյր ազդեց սոյն պաշտօնական բարձր հիւրերու, այնպէս որ աւելի քան մի ժամ տեւեց խօսակցութիւնն, յորում յայտնի կ'երեւէր Ն. Վսեմութեան բարեմտութիւնն և սրտի ազնուական յօժարութիւններն. Եղնիկ Սրբազան ոչ միայն իւր պատուելի հիւրերն ըստ արժանւոյն մեծարելու մասին չթերացաւ բնաւ, այլ և յարմար առթիւ չվարանեցաւ Արաբկիրու օգտին և զարգացման նպաստող առաջարկներ ընել Ն. Վսեմութեան, որ յոյժ գոհ մնաց Առաջնորդ Սրբազան Հօր բազմօգուտ ջանքերէն ու ազնիւ նպատակէն, որովհետեւ մեծապէս հետաքրքրուեցաւ և պատրաստակամ կը գտնուի հետզհետէ բարեփոխելու ինչ որ ժամանակն և տեղւոյն պիտոյից անյարմար դատուած է. Վսեմ. Կուսակալն եւ հետեւորդք սրտի գոհունակութեամբ եւ յոյժ ուրախ մեկնեցան Առաջնորդարանէն, յայտնելով իրենց համակրանքը որպէս Առաջնորդարանի մասին, նոյնպէս և Հայ ժողովրդեան, որ գիտէ ինչպէս հարկն է խորին հաւատարմութեամբ վերաբերուել առ մեծազօր պետութիւնն օսմանեան. Երէկ աստի յ'Ակն քաղաք ուղեւորեցան Վսեմ. Կուսակալն իւր պաշտօնական խմբովն հանդերձ. Այս առթիւ, չեմք վարանիր Արաբկիրու Առաջնորդարանը իւր արժանավայել դրութիւն ու կահաւորմամբ օրինակ ընծայել այն գաւառներու՝ որոց մի մասը իսպառ զուրկ Առաջնորդարանէ՝ ժամակոչներու սահմանեալ սենեակներու մէջ կը կազմեն իւրեանց նիստեր ազգային պաշտօնական մարմինք, իսկ ուրիշ մաս մը՝ թէեւ ազգեցիկ Առաջնորդի մը խրախուսանօքն ու ձեռնարկութեամբ սկսուած է շինութիւնն Ազգ. պաշտօնատան, սակայն նորա վերահաս մեկնման պատճառաւ, մնացած է չշինքն կիսաւարտ եւ կը մնայ այնպէս. Արաբկիրու Առաջնորդարանը շինուած ատեն, որպէս կը պատմեն արժանահաւատ անձինք, ժողովուրդը ոչ միայն ազգու յորդորներով իւր սիրելի Առաջնորդին Գեր. Ապահուսոյ՝ չէ խնայել իւր դրամն այլ և իւր անձնական աշխատութեամբ, իւր ճակտին քրտինքով նուիրագործած է զնոյն շինութիւն. Մի և նոյնն ընել կարող են՝ շատ աննշան բացառութեամբ և ամեն քաղաքներ. մեզ հետ Ազգին մեծամասնութիւն իսկ կը խոստովանի թէ, Առաջնորդարաններու յարմարութեամբ կառուցումն ու կահաւորումն իսկ կարող են հմարուիլ նոյն երկրի ժողովրդեան զարգացման նշաններն և ազգային արժանապատուութեան պահպանման նախանձախնդրութիւնն. Ուրեմն անտարբերութիւնը զէպ յայդ ազգային հաստատութիւններն՝ դատապարտելի է միշտ.

—Ի քաղաքիս թէ և հնտախտի նշաններ չերեւեցան, սակայն երեք ամիսներէ ի վեր սիրող գրեթէ համամարակ հիւանդութիւնք մեծ կոտորածներ բերին. այժմ ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ աշնանային ցրտութիւնը սկսած է մեղմացնել այդ մահաբեր աղտից արշաւանքն.

—Այս գիշեր ժամ 7ին եռեւեռեւ երկրաշարժի կրկին ցնցումներ տեղի ունեցան ի քաղաքիս՝ առաջինը թէեւ ուժգին էր, սակայն տեւողութիւնը քիչ, իսկ երկրորդը թեթեւ էր եւ գրեթէ անզգալի և արքան կարելի էր իմանալ, ցնցումներն հիւսիսային կողմէն յառաջ գալ կը թուէին.

Յ. Գ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐԻՖՈՅԿ ՔԱՀՆԿԱՆԱՆ

ԸՍՏ ՀՕՄԻՈՐԱԹԻՒ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն ջրավաճառ Պողոս և Յակոբ տղաներու քով. կեդրոնատեղին է Յ. Գալֆիեանի գրատուն Զագմագճիլար եօղուշ.

Միչեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի. ի Կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն գարմանելու, և յետ կիսաւոր Բերայ. (Եիքաքէք Գալաթերիա, 587 թիւ).

188 5—18

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ

ՊԱՏՐԱՍՏ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 — **"ՓԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լընտրն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

27

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցնաստներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերայ Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒՄԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գարու, Անանիատիս խան. 4

Կ ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգ. թղթատարուստան մտնելի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիմանեկիլիի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ձմեռն եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումի մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ցրանական, Անգլիական, Գերմանական և Պէլճիական քերթերու զանազան տեսակներով։

Հետեւապէս իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ օրք են՝ օժան համար ամէն տեսակ ճարմանկեղէնք, բանաւոր, կիսագգեստք, քալիբօ, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապիկներ, տաստանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ գնահատ տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յարմնալ են։

Յաւելումի մի ըրած է նաև ապսպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին ընդարձակ կրնալ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրողներն։ Կը գտնուի նաև մինչև 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլոր թիսա չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ԱԿԱՐԿԱՌՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՑ 188

ՇՆԶԱՐԳԵԼ ՍԻՐՏ ԲԱՆՈՒԻ, ՈՒՂԵԼԻ ՀԱՐԹՈՒՈՒ Նոյն հնապան կը հանդարտին, կը բժշկուին ԼԸՎԱՍԻՕՐԻ ԹՈՒՂՎԱԾԱՆԵՐՈՎ, Լրվասէրի անունը պահանջել առանց վրայ (3 ֆրանք)։ Դեղատուների Դեպ. ԲՈՊԻՔԻ, 25, Մանէ փողոց, Բարիզ։ Ի Պոլիս Լ. Ֆրանզոլ եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

NEVRALGIES ՁՊԱՍԱՆ ԱՆԿԱՐԴ, ՍԱՍՄՈՒԹԻՒ ԽԻՍՔ, և ՀԳԱՅԻՆ բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին Տոքթ. ՖԷՐՆԷԼԻ ԱՆԳԻՆԷԼՈՒԱԼԹԻՒ դեղահատերով։ Տուքը 3 ֆր.—Պահանջել Գործարանատարց Մարիսեան գրասէր, կեդրոնատեղի՝ Դեպ. ԲՈՊԻՔԻ, 23, Մանէ փողոց, Բարիզ։ Ի Պոլիս Մէզիքի և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղարաններ. 605

ԱՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՔ

Երբեմն Աւէլեր, Կ. Պոլսոյ և Օտարոյն Դիմաց

ԹՈՄԱՍԻՎԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔՔԸՆԿ

Առարկայ	Թիւ	Առարկայ	Թիւ	Առարկայ	Թիւ
Ապպանս	2000	Ֆիլատիկս	1660	Բաչէրմն	3200
Անճէլս	3000	Կալիչէս	5500	Բանտէր	1700
Աւօլլս	5500	Կիգանս	2200	Բլաքս	1500
Աչկս	300	Կօզը	1000	Բօլը	1000
Աբիսգոս	4000	Կրօանս	2200	Գուլիգ	2800
Գասանս	3000	Հիրս	2000	Գիսալիթ	4400
Գօրտոնս	220	Հիսալկ	3000	Գինալգ	3200
Գրանս	2000	Հինսաս	7000	Գօլլս	3000
Գէֆֆալս	8800	Համպէր	1200	Լամէս	8500
Գեյրս	2600	Յայկս	5000	Լազարիս	3500
Գալիբաս	2500	Ձիրնս	2800	Լայէրնս	4000
Գասէս	2100	Ֆէլէս	2000	Ռանգիսկս	8200
Գազս	2000	Ֆոյրինս	4200	Սարֆս	2000
Գօմս	2700	Ֆօվնս	2200	Սիրվիս	2000
Զէրգակս	5000	Լէս	2000	Սարէնսաս	4300
Գիլս	4500	Լէգանիթս	4500	Թ. Սուիլսն	3000
Գօլշրաս	3400	Լիվրնս	8000	Թաւրաս	1200
Տիգս	2500	Մարսն	1500	Թարիսս	2800
Տօմինս	2500	Մարէնկս	4300	Թարբիսս	900
Տուրս	800	Մարգելլս	6500	Ուրգինս	5000
Տրաքս	100	Միկս	2000	Վարիթուրս	5000
Խաթիամն	2600	Մոնրիս	3100	Նէսս	8600
Իսթարաս	3000	Նէլս	2000	Զէկարա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆայնէնս	200
Տրաքս	2600	Սթէլլս	5000	Ճամպս	200
Ֆալբան	800	Գրանս	4500	Զէրս	140
Ֆիս	700	Օգդս	2000	Մարգիթս	120
Լիմիրլն Մանարք					8000
Ինիրմիրն Մանարք					8000
Լէգտրն Մանարք					8100

Քիչարը չոգենաւը նաւատեր Սթէֆէնս. Լիվերբուլն ատ կ'ապատուի ամսոյս գէչի 30։

Ուղեւորներու համար դիմում կ'ընեն՝ Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՒՇՈ Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45

Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՊԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՅՈՅՑԻ

Պատի, Դրսեանի, Ասկիի, Արծաթի, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակին ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է. Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, զիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են և որոց ճաշակը, քիչութիւնը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այնչափ մեծատարար հասնող գներն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԱՆՈՒԷԼԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒՐՔԱՔԵԱՆԿՊ

Վաճառատունը մանաւորապէս կը յանձնարարէ, մեռաղի վրայ որկի գաբլաճա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռոր բուն Բարիզի ապրանք։

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՐՍԱՏԻՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հարբուխի, կոչտիի, բրոնխիտիզնոյ, յորդորոյ, շոնչարու, վերջերու, կոկորդի ևայլն։ Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (փնտռել մեր տարբերութիւնը։) 174

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

Լ.Ը ԲԻՏՐԻԷԼ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷԼ ԲԱՆՈՒԻԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Գառապնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիժերն և սրտի խառնուքը։

Լ.Ը ԲԻՏՐԻԷԼ, ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՂ ՊՐԻԹԻԾ ԲԻՊԻՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոպ էէրոով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն քանի տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և տրտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին Ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաուչուկ մուճակավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոլի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր Նոյ. Ժ.Մ. Ը.Ե. Երթ.-լէ տեղը Ելք-ին

Բշ. 5 17 Երբ. Օտէսա
Գշ. 6 18 5 Երբ. Աէրբանգրիա
Դշ. 7 19 10 Աւ. Անտալիա
Գշ. 7 19 10 Աւ. Սեվաստիա
Նշ. 8 20 2 Երբ. Օտէսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրչէ Գարու։ 26

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱԳԻԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՖՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԴՆԵՔ. ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատած այն վաճառատունն, որ առ ինքն ուշադիր յանձնարարութեանց փութանկի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բազմաձիւղ յարաբերութիւնքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համակրանքն, վերջերս ճաւայէն ընդլայնուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազիզ ու դերձանք թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ մեծութեամբ և ձեւերով նկարագրող սուփրէ (բանալիներով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդեսին մէջ այժմեաւան են առաջին կարգի մրցանակի եւ ելեզարուստատան մէջ ինչ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ ի միջի այլոց մեր արդէն յաճախորդաց իւր կազմած նաւէր ծառայելու գերապատուաշնորհ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այդեղու պատիւն ունի ամէն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ուժանութենէն՝ ինչպէս նաև ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

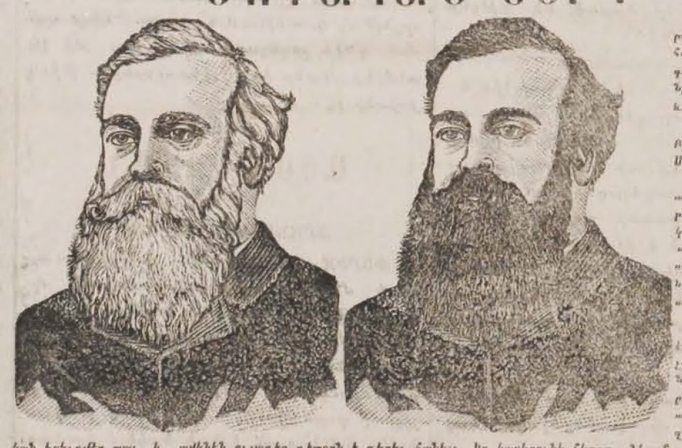

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՇՐԳԱՆԱԳՈՒՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԱԿ ՄԵՌԻ

Բացակայել մէջտեղ տարմանիներու և խառնուրդ հիւթէ։ Այդիսակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պարզապէս լաքանակոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին ոչ չափ գերազանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններու իւրաքանչիւրին է մանրագոյն ամէնէն բնական գոյնն ամէնէն բնական գոյնն երեւոյթը տալ և ամէնէն ուշադիր դիտողն ի դերեւ հանել։ Կը կատարուի հեշտ անկամ մը։ գլուխը կը մաքրէ թիւրը կ'անհետացնէ և նոր դէմ կուտայ մազերն մերթիւ ուշադրութեամբ կարդալ։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրսուկի երեքշնել գործածելի առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուելէն դնել. սկսառակի մը մէջ. յետոյ բարակ պղտկի ասեղով մը կամ այդ հեղուկն մէջ թրջած ատաղձով մը թէրթ կերպով մազերուն վրայ անցուել դալն, այնպէս որ ամրողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչև որ հեղուկը չորնայ։ Բոլոր մազերը մէկ լաքլալով, ամենք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամին աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը հեշտ բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս չաքրին անգամ մը հեղուկն գործածելը։ Նոյն եղանակը գործածելու է մարդերն և պիսիներուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լաքալ գործածութիւնն առաջ կամ հաքալ։ Մարդն գէմերն և ձեռները լուալ առ ի գոյնութիւնն։

Տան. Եթէ ուզուած գոյնը հեշտ չրերուի մէկ երկու գործածութիւնն հաքալ, գլուխը լուալու է ինչ մը ալքալիով. ապա գլուխն քսելու է այդ հեղուկն մէջ թրջած ատաղձ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յաջալ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵԲԻՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ. Զյվստա, Պահպանողին քով, կայսրան Ղալաթիա-Նէյլիի Թրամվէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

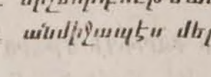

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղ. Ամերիկա կը բանի Լիվերբուլ և Ամերիկայ Դիմաց

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Ամերիկա	7718	Գանատիա	4385
Էդրուրիա	7718	Պոմինիա	4531
Սրվիա	7391	Սամարիա	2574
Լուանիա	7268	Մարատոն	2103
Բոմանիա	5587	Ալէյա	2393
Սեվերանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալբիոն	2143	Թրինիտատ	899
Գլասգոյ	1876	Մարգարիտ	1855
Շերբուրգ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա 10

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն ԲԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բոմբէյ Դէպ Լանդրոնդրա Բանդ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 250 ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւորներ և բեռ ընդունելի

Նաւարդելի, ուղեւորութեան և ապահովութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՍՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ Մանէ փողոց, Թիւ 14 21

Գործակատար Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՋՈՒՐՈՒԹԵՒՆ, ԲՈՆԻՒ ՔԸԳԸՐՈՒ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՖԻԼՃԻՒՔ—ՃԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1890, մինչեւ ցնոր տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՖԻԼՃԻՒՔ—ՃԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՂԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ												Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 30	7	7 30	7 50	8 30	9	9 30	10	10 30	1	11 30	12	1 30	2	2 30	3	4	4 30	5	5 30	6	6 30
Գալաթա-գարու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 9	4 39	5 10	5 40	6 9	6 40
Եէնի-գարու	6 43	7 13	7 43		8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 14	5 44	6 13	6 44
Տաուշ փաշա																						
Յամանիա	6 49	7 19	7 48		8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 18	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 20	5 50	6 19	6 50
Եէնի-գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 23	10 54	11 21	11 54	12 22	1 54	2 21	2 54	3 23	4 25	4 54	5 26	5 56	6 21	6 56
Մաղրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6		10 5	10 35	11 6		12 6		2 6		3 5	3 36	4 35	5 6	5 39	6 9	6 35	7 9
Ալ Սթէֆանօ	7 18		8 21	8 52	9 15				11 15		12 17		2 15			3 45		5 15	5 48	6 19		7 18
Քիւչիւք Զէք.				9 2							12 25									6 27		

ՖԻԼՃԻՒՔ—ՃԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՂԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51
	Առաւօտ												Իրիկուն									
Քիւչիւք Զէք.		6 50											1 20								7 6	
Ալ Սթէֆանօ	6 30	7		8	8 30		9 30				11 30		1 30		2 30		4		5 30	6	7 18	
Մաղրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40		9 40	10 10	10 40		11 40		1 40		2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 40	7 43
Եէնի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 53	10 24	10 53	11 26	11 53		1 24	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 54	6 23	6 53
Յամանիա	6 56	7 26		8 26	8 56	9 29	9 57	10 28	10 57	11 29	11 57		1 28	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 58	6 27	6 57
Տաուշ փաշա																						
Եէնի—գարու	7	2	7 32		8 32	9 2	9 34	10 3	10 34	11 3	11 34	12 3	1 34	2 3	2 34	3 3	3 34	4 34	5 3	6 4	6 33	7 3
Գալաթա-գարու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 8	11 38	12 8		1 38	2 8	2 38	3 8	3 38	4 38	5 8	6 8	6 38	7 8
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	11 46	12 16		1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 16

Գրքը ծրարներն անխարդ կ'ընդունուին ամէն կառախումբի մէջ, իսկ մեծ ծրարը Պոլսէն Մաղրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջեն բառնդ կառախմբոց մէջ միայն ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. մինչ կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ։ 16